

Mahjas Weests

Nr. 19.

Rigā, 12. majā 1910. g.

55. gada gabjums.

Awischneeziskā kritika.

(1905.—1910. g.)

J. Akuratera.

I.

Mans pārskats bija teeschi nodomats tikai mahlfilas kritikai, bet tā ka te man nahlsees rakstīt par kritiku, kura nebuht mahlfilas kritika nawa, tad nekahdi nawa eespehjams pahreet taisni pee temata, nedefinejot tuwat kritikas jehdseena.

Pee mums ir parasts usstatit par mahlfilas kritiku waj latru rakstu, kuesch isteiz kautko par dsejneeku waj dseju, waj mahlfilas teorijam un wirseeneem. Tā un tā tur esot rakstits un tā šakot kritika. Neteek wehrots wairs (un warbuht ari nekad nawa tizis wehrots) kā „kritika” rakstita, bet gan kas winā teiktis. Peeteek, ja muhsu „kritikis” kahdu darbu waj rakstneeku usleela waj nolamā — tad wairs nawa tautai jalasa, nawa wajadšigs wairs winas spreedumu, — spreedumu jau dewis tahds un tahds kritikis preekšch wiseem lasitajeem un us wiseem laikeem.

Lai jau no pašcha šakluma nowehrstu pahpratumus par manu „kritiku pahrskatu”, man te jaisfaka, ka kritikai jawel stingras robesčas, lai tad nojehgtu, kas ir ihsta mahlfilas kritika.

Kā wisur pašcales literaturā, tā ari pee mums ir ja-isschir diwi kritikas weidi: mahlfilas kritika un awischneeziskā jeb schurnalistiskā kritika. War teitt, ka nekas nawa gruhtal, kā rakstīt mahlfilas kritiku par kahdu mahlfilas darbu un nekas nawa weeglak, kā rakstīt awischneezisku kritiku. Te šklaidri redsams, zil tahlu stahw weenas kritikas jehdseens no otras. Mahlfilas kritika! Zil dauts šinaschanu, zil estetiskas šajuhtas, zil dšiki juhtigas mahflineeziskas dwehseles wina prasa! Zil objektiwitates, šmaljuhtiga takta un mahflineeka tragediju un zihnu paššichanas wajaga mahlfilas kritikim — par to pee mums, — nowehrojot pehdejo peežu gadu kritiku tas jafaka, —

gan wehl koti masa šajehga. Dšildomigakee mahlfilas teoretiki un kritiki atšihstas (Runo Fiskers, Brandes, Meschskowstis), ka ihstu mahlfilas kritiku ir dauts masal nekā ihstu dsejneeku. Un teescham, ja mehš šapratšim to, ka ihstam mahlfilas kritikim wajaga buht ari dšikam dsejneekam, kas pahrdedšis šchaubu un zihnu mokās un mellešchanā, kas šwehris wisus dahrgumus, wisas zilweka teekmes, wisas strahwas, laitmetus un dsejas buhtni, tad mehš pilnigi peekritišim minetam spreedumam. Un kad šakšim meklet tahdus kritikus pee mums, tad welti mellešim — winu mums nawa.

Bet kad peegreesšimees otrai kritiku šchirai — awischneekem, kureem „newajaga” ne literarištu šinaschanu, ne objektiwitates, ne estetiskas šajuhtas, bet kuru kritiku šaturu noteiz awises šabeedriškee waj politiskee usflati — tad buhs šklaidri redsams: tahdu kritiku mums legions un wini strahda ar apbrihojamu weiklibu un apkehribu šawā arodā, tā ka pat dascha tauta waretu šubtit šawus kritikus-awischneekus pee latweeschu kritikeem apmahzibā.

Un te mahlfilas kritiku pahrskata rakstitajam buhtu janoleek spalwa un jabeids, jo mahlfilas kritikas mums nawa bijis šchais peežos gados. Bet ja nawa mahlfilas kritikas, tad jaapškata ta, kas ispilba winas weetu un janahš pee šlehdseena par winas wehrtibu; waj teescham wina tikai awischneeziska — tā tad tikai ar kritikas masku, jeb waj winā kaut kas ihsts? Un ja es te taišu šlehdseenu, waj usstahdu testi, ka pee mums ir pašahwejuse tikai awischneeziska „kritika”, tad mana darba usdewums buhs peerahdit scho testi par pareisu.

II.

Wispirms ihsumā muhsu kritikas wirseens un winas atteezibas pret dsejneekem pehdejos peežos gados. Šchi

ekstremā pa kritikas pehdam ir jādara, lai dabutu flaidri redset winas konturas, lai notvertu winas fisionomiju, beš ka nawa eespehjamš tuwak eesfatitees winas buhtnē.

Peeteel jau ar pawiršchu azu usmeteenu, lai waretu teitt: šchi laikmeta daikliteraturas kritika ir par šawu galweno usdewumu eesfatijuse isnihžinat tos dsejas darbus un dsejneekus, kuri nepeeder pee winas rakstitaju partijas un eedwest tautai naidu un nizināšanū pret jaunako latweešchu dseju. Deht šchi šawa usdewuma iswešchanas dšihwē kritiki ir isleetojušchi wišus atkautus waj neatkautus lihdsjekus un šen šenā jesuitu parole — mehrlis attaifno lihdsjekus ir ari winu parole.

Greeschos tagad pee kritikas pahrstata un peemehreem, lai peerahditu augščā isteiktās domas.

Brihwibas ideja, rewoluzijai nodseestot, ka jau mineju, tika isleetota no daudseem „wadoneem“ kā weikala leeta, kā lihdsjeklis stutet šawu personu, eeraust naudu un šlawu, apmeerinat šawu personigo godkahrību. Tam, protams, newareja peekrist tee dsejneeki, kureem šchi ideja bija tihra, neapgahnita, un wini eesščhigi atteizās pabalstīt tahdu rihžibu ar šaweem literarišteem darbeem. Kā atbilde uf tahdu pašchjeenibas parahdišchanu nahza no „maršistu“, sozjaldemokrātu un tumscho „progrešistu“ pušes usbrukumi šcheem dsejneekem; tee turpinajās wišus peezus gadus un turpinasees warbuht wehl dašču labu laika sprihdi.

Šchos usbrukumus pirmo reiš taustamaki isteiza Lihgotnu Želabs „Muhšu Laikos“ 1906. g., nosaukdams wišus dsejneekus par dsejas kapratscheem, jo winu dsejā wišs tit druhms un pešmistiks. Tas bija wehl tā pamahžošchi, audsiņošchi. Bet šaniknots par daščam atbildem no dsejneeku pušes, šchis kungs palaida wehl daščus registrus wakā un nu rakstneeki, kuri nedsejoja par Maršā teoriju, bija jau parafiti „burschuasijas ūni“. ¹⁾ (Wispahreji te japeešhēm, ka muhšu „kritiku“ ne par ko newar šaprašt tahda zilwēka, kursch nepropagandetu waj nešmpatisetu kahdai nebuht politiskai partijai; wiša winu leelā logika pastahw tanī šehdseenā, ka ja kahds nawa sozjaldemokrats, tad nepeezeeschamitas ir burschujs un burschuasijas idealu isteizejš. Buht ahrpus partijas, individuēlam, neitralam politikā waj mahšflā ir leelakais noseegums, kahds ween atrodams muhšu „kritiku“ likumu kodeksā).

Lihgotnim drihs radās palihgi un domu beedri un tad gahja wakā leetas, uf kurām der paklauštees. 1907. gadā isnahza Šankawa grahmata „Wezee elki“, kurā autors isleetoja jaunu lihdsekli jauno rakstneeku isnihžināšanai. Wispirms wiščh nostahdija tos par breešmigateem reāzionareem, kahdi ween redseti jel kad pašaules wehsturē un noteikti apleezināja, ka wini — burschuj; bet tad nahzatas galwenais — W. Eglits, J. Poruks, K. Škalbe, Austrinščh, Haralds Eldgastš, Akuraters, K. Kruhsa un daudš ziti esot galigi panihkufchi flimi zil-

¹⁾ Lihgotnu Želabs „Latweešchu literatura“ 339. l. p.

weli, neirasteniķi, ²⁾ iswirtuščhi, nespehžigi, dšihwi mironi. Pat tit flimi, ka „wiščh-bakais padoms, ko šchahdeem zeetejeem war dot, ir: lai tee pehž eespehjas ahtraki atšwabinatu dšihwi no šawas kahrt-buhtnes.“ ³⁾ Wiša winu mahšfla — puwumi, šalašti pa mehšlu bedrem; winu širdis — lupatas. ⁴⁾

Behž tahda „spezialista medika“ ismeklešchanas un spreeduma, protams, bija šagaidams, ka šchee „galigi flimee“ drihs buhs beigti. Bet kad minetee rakstneeki netaš nedomaja mirt un weenaldšigi pašmaidija par gudro padomu, tad pehž apmehram gada laika nahza jauns waronis sozjaldemokrātu „Partijas“ wahrda — J. Šanšons ar šawu grahmatu „Šauni waj šauni“ (1908. g.). Šanšons šnaja, ka nosaukt weenkahršchi jaunos rakstneekus par flimeem un burschujeem, neatstahj nekahda eespaida uf tautu un tapehž wiščh nahza ar jauneem lihdsjekem. Wiščh pašnajo noteikti, ka jaunee rakstneeki: Haralds Eldgastš, K. Šakofšons, Šr. Bahrda, Ludis Šilgme, Šallijs, Poruks, Akuraters, Baltpurwiščh, Wehšminu Karlis, A. Austrinščh, Šeltmatis, A. Šeninščh, P. Šrusna, K. Štrahls, K. Škalbe, Ed. Šahlits, A. Behršinščh, Wirša, W. Eglits un ziti wehl esot dekadenti. Pee tam wiščh sem šchi wahrda šaprot un apleezina daščadas leetas, tikai ne to, ko ihsti nosihmē wahrds dekadents waj dekadenzje. Tad Šanšons nemas, no Maršā idejam eejuhšminatš, apstrahdat šchos rakstneekus, kā wiščh pats šaka „no twakā atstatuma“ nekā Šankaws to darijš. Šanšons apgalwo, ka šchee dekadenti jau paguwuščhi uszelt šawu šalonu (3. lap. p. „Šauni waj šauni“), ka wini wiši „šakēhrās rokās un dejoja apkahrtilailašee weetei“ (13. lap. p.). Tad wiščh tos nosauz par „waišlas ehrešeem“ (35. lap. p.) un beidsot apleezina, ka šchee rakstneeki pāwedot muhšu jauno paaudi, pušaugu meitenes un sehņus un taišotees dibinat školenu starpā „brihwās mihelestibas šaweenibu (117. lap. pušē). Winu dšihwe paejot weenās orgijās un wiša winu mahšfla tikai dšimuma instinktu brihwibas šludināšanā, turpretim winu šabeedrištā pahrlēeziba uf mata lihdsigo „Rigas Awises“ waj „Dūna Btg.“ malatscheem (7. lap. pušē). Keebigatas apmelošchanas un praštākas lamāšanās, kā šchini Šanšona grahmatā gan laikam newarēs dširdeš pat no turgus šewam un kopsch muhšu literatura pastahw, nekās pat tamlihdsigš nebija parahdijees. Lomehr zilreebigi šchee meli ari nebija — teem awišchneekem, kuri „progrēša“ wahrda štrahdaja, tee bija wišai pa praštam. Te bija jauns mehginajums isnihžinat rakstneekus, waj peespeest winus parafstīt burschuasijas politikškos eesstatus. Un awišchneeki pa leelakai dafai preezigi atšauzās par minetā lihdselka isleetošchanu. Lihgotnu Želabs apleezināja tautai nenofarbdams, ka wišs tas, ko Šanšons

²⁾ Te Šankawa domas pilnigi šakriht ar A. Needras domam, kursch wišus rewoluzionarus jau 1904. un 1905. gados šawas „Wehšstulšes“ nosauzja par neirasteniķem.

³⁾ Šankaws. „Wezee elki“ 148. l. p.

⁴⁾ Turpat 175. l. p.

raštijis, teescham teesa un suhta laštajus eepašhtees ar scho grahmatu („Fauni un klauni“), laitur redsetu defadentus un winu ihstās fejas („Df. W.“ Nr. 171, 1908. g.). Likās, ka nu tašlat teescham wairs newar eet dšejneeku un dšejās nogahnišchanā un ka tauta spreedis ahtru fodu schein „jaunibas samaitatajeem“. Bet tad ari Janšona „kulturas darbs“ newilka, wjadseja meklet wehl rafinetakus lihdselkus un to muhsu „markšisti“ un „progreshisti“ ari darija. Wjadseja ne tikai tautai teikt, ka tahdi un tahdi ir iswirtuški un jaunibas pawedeji, bet wjadseja to tehlot un istehlot, lai tikai reis pawedinatu publi uš pehdejo lihdselki — uš waras darbeem pret dšejneekem. Te starp daudš ziteem jo eewehrojami nopelni A. Deglawam, kureš sawā stahstā „Poestija un proza“ („M. W.“ Nr. 47.—50., 1909. g.) attehlo „defadentu“, kas pawed seewetes, un, lai tatschu saprastu wina noluhfu, leek pawestās meitenes tehnam runat: „Kad es scho tehwinu dabutu rokā . . . to . . . par lo awises raksta, es winam galwu norautu! Es winam eekšas isgahstu — tam flepławam . . .“ („M. W.“ Nr. 49. „Poestija un proza“

A. Deglawā stahstis). Te nebuhtu to peebilsi par to, kahdu fodu usleek nošedšneekam, ne ari par to, ka peemums ir „defadenti“ waj seeweeschu pawedeji u. t. t.; ja Janšons, Lihgotnis un ziti nebuhtu tautā eeadšijnajuški usstatu, ka „defadenti“ ir wifiminetee jaunee rakstneeki un ka te no puhka puses, sewiški pilsehtās, war notikt usbrukumī wiseem mineteem rakstneekem.

Tas ir ihfumā sabeedriškas kritikas gahjeens pret jaunajeem rakstneekem wifus schoš peezus gadus. Des mineteem „kritikeem“ apmehram to pašchu ir teikuschi wehl Andrejs U pits, Antons, Teodors, par kureem wehl nahfšees runat wehlat. Tagad jaištirsā jautajums: kapehž mineteē usbrukumī ir wehrsti pret leelako datu no muhsu dšejneekem? Ka ne winu dšejā, ne dšihwe nawa pat lihdsiga tai dšejai un dšihwei, kahdu to istehlo muhsu „kritiki“, to sin wifa sabeedriba, jaunā un wežā paaudse, wif, kas pašihst minetos rakstneekus, par to runat buhtu leeki. Tur wajaga buht ziteem motiweem un ispehtot tos, mehš ispehtišim ari „kritiku“ noluhšs un winu kritiku wehrtibas.

Rigas Lauksaimneezibas Zentralbeedribas wispahrejd semkopju sapulze

18. un 19. februari.

VIII.

Uš deenas kahrtibas stahw wehl weens kulturtehnika S. Lauršona preekšlašajums „par parauga šaimneezibu dibinašchanu“. Laikam nejušdamees šchai arodā pilnigi droššs un baididamees no leetiščkam pretrunam šchai šinā — Lauršona lgs atstahj scho sawu preekšlašajumu nenolaštū. Un ir jau ar' tas sawads temats: parauga šaimneezibu dibinašchana. Waj jel mas spehšams tahdas — ši wahda pilnigā šinā nemot — dibinat? Nodibinat wehl masat.

Pahreet uš deenas kahrtibas 6. punktu — par ismehginajumu lauku eerihlošchanu. Par to referē dšihwibas pilnā, energiškā runā agronomš A. Uiberings. Lauksaimneezibā naw teoretiški aprehšinams, nedš matematiški nosakams, kā ihsti katra atsewischkā gadījumā wajaga rihkotees. To war isšinat tikai ar ismehginajumeem. Sinatne dod mums tikai pamata likumus un aštrahdijumus, kuri prakšē jaišmehgina. Pee tam mehginajumi jaišdara katra weetā sewiški. Nepeeteel ar to ween, ka lašam par zitureenes mehginajumeem un panahumeem. Tee pahkontrolejami weenmeh kattram pašam sawos apstahškos. Galweene jautajumi, kuri tikai ar weetejeem ismehginajumeem ir šchirami un kuri ir tik šwarigi, ir: jautajumi par mehšošchanu, semes apstrahdašchanu, par sehliš iswehli, par augu mainam, par pławu uslošchanu. Tahdi ismehginajumi jausahš tuhlin. Neeeen katrai atsewischkai beedribai tas jadara, bet jadara ari

wehl itweenam apšinigakam lauksaimneekam. Tā ween tik tad warešim noskaidrot katra weetā tos atsewischkos weetejos jautajumus, kuri to apwidu wiswairat interese. Zentralbeedribai wajaga usstahtees te kā waditajai un organišetajai. Masaki mehginajumi isdarami ar deesgan maseem lihdselkeem, kuri jafawahž no beedribam un atsewischkeem lauksaimneekem. Šchai laukā waršs strahdat zentrales nolemtais paplašchinatais agronomu fastahws. Wini leetu wadiš, dos norahdijumus, sawahšs un apstrahdas isnahstumus un tad tos laidis klajā. Preekulē wajadsetu tuhlin eerihlot sehllu ismekleschanas staziju, kura noskaidrotu sehllu jautajumu. Stazijas eerihlošchana neišmaksā daudš. Kur naw peenahžigu spezialistu un tamdeht naw eespehšjami plaschi un pilnigi mehginajumi, ne wajaga tomehr atteiktees no masakeem un schaurakeem. Lauksaimneeziba Baltijā šafneegufe augstaku stahwokli par Gekschkreewiju. Mums ir bijušchi weenmeh daschas labaki nostahditas šaimneezibas, no kurām esam mahžijuschees. Tās ispidbija sawā šinā ismehginajumu šaimneezibu weetu. Ismehginajumi mums nefis ari saudejumus, bet tas ir nepeezeschami, jo mums jaiššina neween tas, ko mums buhs darit, bet ari tas, ko nebuhs darit. Wifai Latwijai ja apklahšas ar weselu tihklu ismehginajumu lauku, kaut ari tee šahlumā buhs masi un schauri. Pamasam tee augš lihds pilnibai. Tas buhs droššs jeksch pee lauksaimneezibas isglihtibas un lauksaimneezibas pazelšchanas. Zentralei tuhlin japrasa beedribam, kahdi jautajumi kattram apwidum

ir tee swarigakee. Pehz atbilschu fanemfchanas tuhlin zentralei tahdi ismehginajumi jaisdara. — Dtru referatu par to paschu jautajumu eesuhthijs agronomijas studentis Friedbergs. To nolasa stud. Kreifchmans. Ta ka lastajs jau patš aisrahda, ka ſchai otrā referatā dauds kas atfahrtoſchotees no pirmā, tad leelā dafa publikas eet ſteigſchuſ lautā. — Kreewijā ſemſtwas nodibinajuſchas diwejadus ismehginajumu lautus. Birnee ir paſtahwige, otree — zetojoſchee ismehginafchanas lauki. Birneem paſcheem ir ſawa ſeme, ſawi laudis, ſaws inwentars, otree darbojas paſrmainus uſ atſewiſchku maſgruntneeku laukeem un dod atbildes par to, ka taiſni ſchee lauki kopjami. Ahrſemēs tahdi lauki ka tihlſ paſrklahjis wiſu ſemi. Schee lauki peerahdijufchi mineralmehflu wajadſibu, taurinſeedu augu eepſehju, ſaiſtit ſemē gaiſa ſlahpekli. Ismehginajumu ſta- zijam ir beſ laukeem wehl ſawas plaſchas laboratorijas un tanis darbojas ſlawenatee mahzitee agronomi un ſinatneeki. Ismehginajumu lauku ſinā Gekſchkreewija ir Baltijai tahku preeſchā. Poltawas ismehginajumu lauki jau noſwineja 25 gadu jubileju. Laukfaimneeziabas mehginajumus dauds iſdarijis ſlawenais kreewu kimijas profefors Mendefejewſ. Ismehginajumu lauki eerihloti pee Kreewijas laukfaim- neezibas augſtkolam, ari Rigas politechniſtā instituta (Petermuiſchā pee Olaines). Ismehginajumu lauku leetu Kreewijā eefahka ne waldiba, bet priwatas beedribas ar Brihwo Ekonomiſto Beedribu (Peterburgā) preeſchgalā. Ismehginajumu lauki tamdeht ſewiſchki no ſwara, ka raſchu noſaka minimuma likums: ne ta ſemes waj mehflu ſa- ſtahwdafa noteiz raſchu, kuras ſemei ir dauds, bet gan ta, kuras tai truhſt. Ja truhſt tikai weenas no atteezigam augam wajadſigām ſaſtahwdafam, tad ne ar kahdeem ba- gatigeem wiſpahrejeem mehſlojumeem, kuri nenowehrſch ſcho truhſtumu, naw panahkama laba raſcha. Ar kimiſto analiſi nepeeteel. Ta gan noſaka, kahdas ſaſtahwdafas ſemei ir un kahdas ne, bet nelaima ta, ka ne wiſu, kas ſemē atrodas, augi ſpehj no tās uſnemt. Foffors, kalijs u. z. atrodas ſemē beechi tahdos ſaweenojumos, ka augi toſ newar uſnemt. Tikai ismehginajumi tamdeht ſpehj no- rahdit, kas ſemei truhſt un kas tai jadod. Tapeh; ismehgi- najumi iſdarami neween katrā ſaimneeziabā, bet ari katrā laikā par ſewi, un tamdeht mums wajadſigs neween at- ſewiſchkas plaſchas ismehginajumu ſtaizijas, bet ari zeto- joſchi ismehginajumu lauki. Ismehginajumi jaisdara ſtingri ſinatniſki un ſlehdeenus newar taiſt tikai pehz azu mehra, bet tee jaisrehtina pamatigi. Kreewijā ismehgi- najumus iſdara laukfaimneeziabas ſtudenti ka praktikanti pa waſaru pehz paſtahwigu agronomu norahdijumeem. Latweeſchu laukfaimneeziabas ſtudentu pulziniſch pee Maſlawas laukfaimneeziabas instituta leel preeſchā ari Baltijā eewef ſchahdu kahrtibu un ſtudentus iſmantot pa waſaru ka is- mehginajumu lauku praktikus, ſtatistiſku ſinū wahzejus, lektorus u. t. t. Zaur to ſchee ſtudenti ari eepaſihſees ar ſawas dſimtenes laukfaimneeziabu un dabūs iſdewibu laut ko darit wiſmaſ ſawas ſtudiju gados un pa waſaru tās labā. Lopu pahrraugi, kuras eeteiz „Balt. Laukfaimneekſ“ par ismehginajumu lauku dalibneekem, newar apmeerinat,

jo tee ir neween par daudſ nodarbinati, bet ari par ne- ſagatawoteem teoretikā ſinā. Ismehginajumu leetas wirſwadiba janem zentralei un winas agronomeem ſawas rotās. Deemſchehl mums naw ſemſtwu, kas dotu waja- dſigos lihdeſtus. Tapeh; tee jagahdā paſchai zentralei un atſewiſchkam beedribam. Bet naw wajadſigi nekahdi leeli iſdewumi. Leelakas ſtaizijas war buht tikai nedaudſas un tās atrastoſ ſpezialiſtu wadibā. Schee ſpezialiſti war uſ- nemtees ari wirſwadibu pa apfahrtnes maſakeem ismehgi- najumu laukeem pee beedribam un priwatas ſaimneeziabā. Wajadſigos mehſlus ismehginajumu lauki war dabut par brihwu. Beſ tam ſemkopibas departaments iſſneedj ismeh- ginajumu laukeem pabalſtu, kad tee jau nodibinati un dar- bojas. Mums tahdi lauki jadibina tuhlin, zitadi kreewu tumschais ſemneekſ war aiſſteigtees mums preeſchā. Jo Kreewijā ſchogad ween peepraſa 500 agronomus. Tikdauf gan to nemaſ naw, jo truhſt laukfaimneeziabas augſtkolās. Latweeſchu tik daudſ ugunos ruhдитеe ſemkopji nedrihſt pa- liſt ſchai leetā uſ weetas ſtahwot. Beſ kahdām debatem pahreet uſ deenas kahrtibas nahkoſcho punktu.

Agronomſ B. Stubiſch runā par ſemkopibas maſchinu un rihtu ismehginafchanu (un de- monſtreſchanu). Wezōſ laikoſ laukfaimneekſ ſawus nedaudſōſ darba rihtus gatawoja patš. Tee bija ween- kahrtſchi, bet par to bija peemehroti pilnigi weetejeem ap- ſtahkleeem. Muſejās redſam, ka gadus 50 atpakaſ weenas gubernas arklis ſtipri atſchiras no otras gubernas arkla. Tagad mums ir daudſ un daſchadas, wiſſareſchgitakas ma- ſchinas, kuras taiſa fabrikās, kas atrodas daſchahrt waj pawiſam zitā paſaules malā. Tamdeht tās naw pee- mehrotas nekahdeem weetejeem apſtahkleeem un daſchā weetā tās iſrahdas par derigām, bet zitās ne. Lai nu tad ſinatu, kahdas maſchinas, kurā weetā ir derigas un labakas, ja- iſdara pamatigi mehginajumi ihpaſchās ſtaizijas, kahda ir Rijekā. Stazijās iſpehta maſchinu materialu, uſbuhwi, darba ſpehju, wehrtibu, peemehrotibu weetejeem laukfaim- neezibas apſtahkleeem un ari to eepaidu uſ raſchas pazel- ſchanu. Daſchus no ſcheem apſtahkleeem war drihſi iſſinat un noteikt, ziti praſa ilgatus nowehrojumus. Ismehgi- najumus neiſdara ar azu mehru, bet ar ihpaſcheem apa- rateem. Paſtahwot tik daudſ maſchinam un daſchadeem fabrikateem ir nepeezeefchams i muhſu koſumweikaleem i laukfaimneekem — maſchinu pirzejeem no wiſleelakā ſwara ſklaidri ſinat, kahda ir kattras maſchinas ihpaſchiba un leet- deriba. Ari maſchinu raſchotajeem-fabrikanteem wajaga ſinat, kahdi ir winu maſchinu truhſtumi. Ismehginajumu ſetas buhſ tās, ka iſſtrahdaſees kattrām aprindam pee- mehrotſ daſchadu maſchinu noteiktſ tips. Peemehram, pkauijmaſchinas wajadſigas kattram apwidum ſawadafas. Ari kuſmaſchinas wajadſigas daſchadas, atkarigi no tam, kahda katrā apwidū aug labiba. Tapat arkleem jabuht peemehroteem ſemei. — Wiſſ glufchi pareiſi. Fabrikdina ween no tahdas maſchinu ismehginafchanas ka Preektu muiſchā, kur kuſmaſchinu muhſu „mahzitee“ agronomi pa- ſpeh; g a l i g i f a b o j a t w e e n ā w e e n i g ā r u d e n i. Stubiſka tgs tatſchu to ismehginaja . . . Debatu naw.

kupluma augļu lozinus: weens 5 zollus, otrs 5 pehdas garsch. Tas panahsts zaur ismehginafchanu. Savā gala wahrdā S. Belminsch wehl reis aifrahda us linkopibas statistikas nepezeefchamibu. Tomehr ar tās palihdsibu newar nofazit neweenam fainneekam, zif tam to linu buhs feht, zif nē. Wispahy linkopibas masa eenefiba jau pati par fēwi to ifflausch, ifflausch par labu lofkopibai. Titai attahlās weetās tur lofkopibas produkti gruhtaf pahrdodami, buhs linkopiba isdewigaka un kurmehr wairaf eefpehjama. Wilschtu tuwumā bet tomehr jawalda lofkopibai. Lai ari linkopibu muhsu jaunee agronomi gribetu deefin kahdeem lihdselkeem Baltijā atdsihwinat, tomehr weegli tif wifai tas nenahstfees. Pehz referenta runā wehl Pander s (no Lubanes). Linkopibu bojā kofwilnas konturenze. Un pašchi meh s tur wainigi, un wainigi tapehz, ka walfajam kofwilnas wefu, kofwilnas wefu linu audumu weetā. Wajaga fabeedrotees un apnemtees walfat tikai linu audumus, bet kofwilnas audumus nepirkt. (Ja ween tif tee linu audumi mums, nabaga rokpelnischeem, neifnahktu

famehrā ar kofwilnas isstrahdajumeem tif wifai dahrgi!) Seemas tufschajos tumfchajos wafaros linu audumus mahjās isgatawot nahkotees it weegli. Brämers (no Laudonas) atfihmē wehl ko originalafu. Linkopibai esot nofihme ari wehl ta, ka ar to nodroschinot kalpeem seemas darbus. Linus kulfst, wiht wafaros strikus u. t. t. esot ihsts kalpu seemas darbs, tif ween nu to pehdejā laikā waj gluschi atmetufchi. Abu pehdejo runataju peefihmes atstahj pee leelas dafas fapulzejufchos stipri manamu jautribu. Schkipfna wehl pastahsta daschus peemehrus par linu tirgotaju un fabrikantu rihzibu. Agronom s Albering s loti ween dibinati aprahda, ka linkopibai ir japanihst un tās weetā janahf lofkopibai un graudkopibai. Ari mums leekas, ka linkopibu tā pilnigi „atdsihwinat“ deefin waj kad wairs isdofees. Relihdses tur ne linu wekas walfafchana, neds ari striku wihfchana wafaros. Thiliks (no Lahsbergeem) pilnigi peefleenas Alberingam. Kofwilna isfpeesch linus.

Biologifkas parahdibas.

S. Nowikowa.

XI.

II. Nesen teizu, ka famehrs, pehz kura produkti pahmainami, atkarigs no ahrejās pašales un ismainitaja dwehseles stahwofka. Par pirmo faktoru jau runaju, tagad pahreeschu us otro. Kā jau aprahdiju, wehrtibas noteifschana no subjektiva stahwofka fadalama diwi dafās: pehz fpreeduma un pehz juhtam. Pirmais ir no laika atkarigs, famehr juhtas no ta pilnigi fwabadas.

Sahlfim preefschmeta analifi tuhli ar peemehru. Atfauz galdneeku, tas lai isdara kahdu islabojumu. Tas welkas weseļu stundu. Kad darbs pabeigts, jautā winam, zif winam nahkas; peenemfim, ka winsch prafa 5 rublus. Kad galdneeks par darba deenu zaurmehrā dabun 2 rublus, tad scho prafjumum atradis par pahrsphiletu un teiks strahdneekam: „Ko, juhs par 10 stundam darba dabonat 2 rublus, un tagad par daschu stundu darbu prafat 5 rublus?“ te tuhli redsam, ka newikus wehrtejam kahdu leetu pehz laika. Nemfim zitu peemehru. Pee seltkafa apjautajas par kahda preefschmeta zenu. Sa zena isleekas par augstu, tad pirzeis usbudinats pretojas, bet seltkalis us to atteiz: „Man pagahja diwi gabi us ta pagatawofchanu.“ Ari seltkalis wehrtē pehz laika. Wifli lihdsigi atgadijumi atwedinami us to pašchu weetu. Tā tad ir wispahrejs likums, ka laike, apfinigi waj neapfinigi, ir parastais wehrtibas meh rs.

Ja jau biologifkās parahdibas ir wifai fareschgitas, tad fozialās parahdibas wehl jo wairaf. Us wehrteschanu dara eespaidu koti daud s faktoru un no tam zekas daschadas fekas. Schee faktori fareschgijas, faweenojas, fashlejas weens pret otu, pawairojas, tā ka isnahf wisdashadateef fpreedumi.

Bet wifas nowirfibas no taifnās linijas, kuras tif koti fareschga wifas parahdibas un tās aptumfcho, tomehr neaifker leetas kodolu, pehz kura wehrtiba weenmehr atkariga no laika. Bet nowirfibas ir tif eewehrojamas, ka maj wingrotās laija azis aif daudfajam pahrbuhwem, kuras aifsed s ihsteno usbuhwi, beeschi neerauga pateeso pamatu.

No subjektiva weedofka atteezibas nodibinaschana stary ismainiteem preefschmeteem wispirms ir fpreeduma darifschana. Fkweens noslehgts lihgums ir itkā problema atrifinajums. Abi ismainitaji wispirms few jautā, kahdi ir leetas apstahfki; waj peedahwatee preefschmeti tai brihdi ir koti reti jeb waj koti beeschi; waj gribetaju ir koti daud s jeb waj tikai nedaud s. Tad nu pehz stahwofka, kahdā eedomojas tirgu (waj tas pareis waj nepareis) usstahda atteezibu, pehz kuras war preefschmetu eemaint. Bet pee prahtojumeem par tirgu nahf wehl prahtojumi par pirzeju. Waj nu winu tura par bagatu, dewigu, waj weenteefigu, nabagu, ftopu un gudru, pehz tam usstahda sawu atteezibu. No pfichologifka stahwofka atkarajas no tif daudseem un daschadeem prahtojumeem, ka naw eefpehjams, schai fina usstahdit kahdus likumus.

Tagad wehl rahdifschu no kahda zita stahwofka, zif koti laiks ir peederigs pee subjektiva wehrtejuma.

Wispahrim war teikt, ka zilweks fajuht fahpes, nepatifschanu, tiklihds winsch nopirzis kahdu preefschmetu, kura wehrtiba naw tahda, kahdu par doto zenu war dabuhl. Bet weenada wehrtiba, kā jau aprahdiju, nofihmē weenadu laiku pee preefschmetu pagatawofchanas. Tiklihds pee ismainas naw weenwehrtibas, tad tas, kas dewis wairaf,

nekā winšch dabujis, usftata fewi par aplaupitu un fajust zeeschanu. Šchāi finā war teikt, ka zilweti zensčas fawā starpā ismainit weenadas baudas.

Bet pee laika nowehrteschanas ir atkal diwi faktori: tagadejais brihdīs un nahtotne. Ja Madina lampa buhtu pateesibā, tad tai buhtu neaprehkinama wehrtiba, tapehž ka tas, kas wīnu gribetu pirkt, waretu ismainā pret to praft wīfu, ko ween lampa spehž dot; tas ir neaprobeshotu daudsumu mantas. Bet tas ween wehl neaprobeshotu lampas wehrtibu. Ja wina man wīfas tās mantas dotu tikai 2008. gadā, tad winai preefch manis nebuhtu nekahdas wehrtibas, tapehž ka es drofchi sinu, ka es tai laikā wairs nebuhschu wirs pafaulēs. Bet tapehž, ka lampa waretu wīfadas mantas dot tuhsit, wina buhtu no besgaligas wehrtibas. Lampa pahrspehtu laiku tiklab atteezibā uš tagadni, kā ari atteezibā uš nahtotni.

Wispahrim war teikt ka zilwets zensčas eeguht preefchmetus, kuru pagatawofchana prafa tikpat daudž laika, kā tee, kuruš winšch patš peedahwā. Tas ir tagadnes weedoklis. Bet zilwets mehžina eeguht ari preefchmetus, ar kureem war pamafinat laiku, un tahdā pašchā mehrā, kā tee preefchmeti, kuruš winšch par teem dod. Tas ir nahtotnes weedoklis.

Tagad es nonahku pee juhtam. Šchis pšichologijas pehdejais flahnīs, schis muhsu dšihwibas pamats pee wehrtibas parahdibam spehle, kā pee wīfam žitām parahdibam, eewehrojāmu lomu. Kad pee kahda lihuma wīst faktori darijuschī fawu eespaidu, kā laika wehrteschana un prahtojumi par pawadoscheem apstahkēem, tad wehl paleef lauktas pahri, ko newar šadalit wina elementos. Weenam patihl Fragonara glesna, otram atkal Delakroa bilde. Preefch pirmajā Fragonara glesna war buht besgaligi wehrtiga, kamehr Delakroa bildei preefch ta naw it nekahdas wehrtibas, un atkal otradi. Weena dama mihl smaragdus un nizina rubinus. Pirmajeem atmeneem preefch winas ir wehrtiba, otreem ne. Tiklihds nahkam schāi eefchejā waldē, pee nowehrteschanas paleef pahri kahds neifschkrams elements, kuru soziologisti nemas newar analifet. Nazionekonomija beidsas pee pšichologijas fleegschna un apstahjas pee sehtas, par kuru ta newar tikt pahri.

Tapehž wehrteschana pehž juhtam tahlat naw isftaidrojama Un schis faktors dara jo leelu eespaidu, bet pa leelatai dakai tikai fewiškēos gadījumos, kuru skaitis ir aprobeshots. Kas šhmejas nš nepeezeeschamo pretschu mifšisko ismainu, kas istaiša pafaulēs tirdšneezibu, tad tās padotas fainneezifšēem eemesleem un schāi arodā laikš patura fawu pamata nošhmi.

III. Šchās nodatas beigās man wehl atleef teikt kahdus wahrdus par pareišo zenu un pareišo algu.

Saeewehro, ka zilweti fawā starpā ihstenibā ismaina tikai pakalpojums. No schi weedokļa pareišas algas un pareišas zenas fajehgumi pahreet weens otrā; jo labibas pareišā zena naw nekās žits, ka ta zilweta pareiša atalgošana, kas labibu raschojis.

Ar scho eerunu pareišās zenas fajehgums atswabinajas no ta, kas teikts eepreefchejās lappufēs. Zilweti atrod par pareišu, pakalpojums ismainit teeschā famehrā ar laiku. Kad es esmu strahdajis 10 stundas, lai eeguhtu kahdu preefchmetu, tad es zeeschu, kad man tas jamaina pret kahdu preefchmetu, kas pagatawots daudž ihfakā laikā. Algas zensčas pehž lihdsfwarā un itweens schā lihdsfwarā trauzejums teef fajusts kā nepatifschana, no kam zilweti ranga iswairtees. Schi algu zenschanās pehž lihdsfwarā galschi nowehrojama daschados apstahkēos. Maskā pa selta melleschanas laiku 1907. gadā kehšchas alga pa weenu mehneš pahēhlās uš 180 rubkeem. Peenemšim, ka schāi laikā selta melletajs pa deenu wareja nopelnit 25 rubtus. Tapehž Klondeikā neweens negribeja žitu amatu par leh-taku algu ušnemtees; ne tee zilweti, kuri pagatawoja ehdeenus, ne tee, kuri masgaja wetu. Te skaidri redsama algu zenschanās pehž lihdsfwarā. No ta pašcha awota zekas zenu zenschanās pehž lihdsfwarā, tas ir pehž wehrtibas weenadibas laika finā. Kad lahystas pagatawofchana prafa tikpat daudž minutes, žil kurwja pagatawofchana, tad neweens lahystu pret kurwi ismainidams nefajutis nekahdu faudejumu un pareišā zena par lahystu buhs ari kurwja zena.

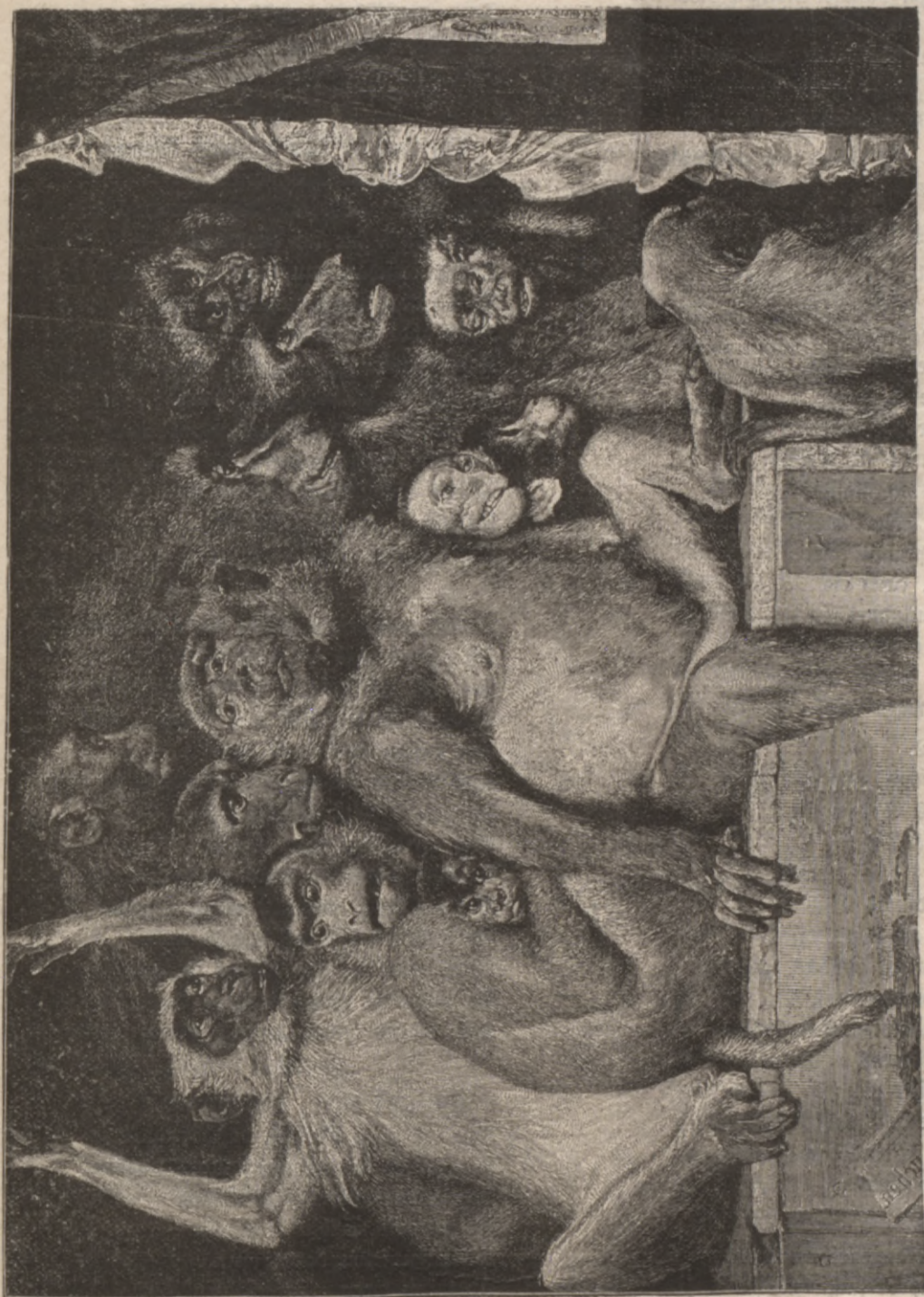
Kā jau augschā mineju, zilweti fawā starpā eemaina neween produktus, bet ari paahtrinashanas panehmeenus. Besemers bija isgudrojis lihdsekli, tehraudu pagatawot daudž ahtraki nekā agrak; ar to tehraudu fabrikanti eetaupijuschī 27—39 miljardus franku un atsinuschī par gluschī pareišu Besemeram samakfat par wina patenta ismantschānu 25 miljonus franku. No tam redsams, ka pareišā zena kahdam pakalpojūmam ari stahw famehrā ar laiku, kuru ar to war faihfinat.

Un tas ir, ko fozialisti tik slikti saprot. Wini dusmojas par to, ka atalgojumi teef jo masaki, jo greuhtaks ir darbs un ka tapehž nepatihkamee darbi teef wifflittaki samakfati. Bet tas itin weenkahrschi isftaidrojams, tiklihds fainneezifšo parahdibu pareišā daba faprafta. Apfahrtnes peelahgošana nemas neweijas ahtrak, kad zilwets jo wairak puhlas. Ja kahds strahdneeks ir neweifšs un tam wajaga weselas deenas preefch kahda preefchmeta pagatawofchanas, kur otram strahdneekam paeet tikai weena pušdeena, tad neweifšla strahdneeka darbs naw otrreis tik daudž wehrtis, žil weifšla strahdneeka darbs. Gluschī otradi: ja Pauls atrod kahdu lihdsekli, kā 3 stundās pabeigt to darbu, gar kuru Peters puhlas 6 stundas, tad Paula darba pareišā zena ir otrtik augsta, nekā Petera darba zena. Kahdam matematišim ušdod kahdu rehkinu. Winšch ir mas apdahwinats un winam paeet tšchetras deenas pee isrehkinashanas. Otrs, kas wairak apdahwinats, to pašchu rehkinu isrehkina diwi deenās. Otrā matematika darba pareišā wehrtiba ir otrtik augsta, nekā pirmā matematika darba wehrtiba. Un tas wifadā finā, jo ja peenem, ka abeem par aprehkineem dod weenadu algu, tad pirmais pa gadu waretu isrehkinat tikai 90 ušdewumus (pa tšchetram deenam weenu), kamehr otrs isrehkinatu 180 ušdewumus. Ja itweenu rehkinu samakfatu ar diwi rubkeem, tad pirmais pa gadu pelnitu 180 rubtus, otrs turpretim 360 rubtus. Bet ja abi mate-

"Mafflas fritifi" — Gabriela Maffa.

Pelekais barons.

Scholaitu epofs feschās nodatās. Viktora Egliša.

Dahwinajums

manai ustizamai un augstfirdigai kundsei Marijai, kurai weenigai pateizotees esmu warejis paplašchinat sawas sinaschanas, padšilinat peedšihwojumus un kā weenus, tā otrus isnesat domās lihds winu noderibai nogatawotā mahkšlas darbā.

Dšitā pateizibā un padewibā

Autors.

* * *

Eudwigs Sehja.

1.

Kā agrās profas rošču lejā,¹⁾
 Par wifu plasčak pahrrunat
 Jau fen man gribejees ir dšejā,
 Un nu šči reise, leekas, klast.
 Sirds wehfa jau, prahts pahrak redšigs,
 Nekas wairs mani naw tik dedšigs,
 Luht kamdeht luhts teel lastajs,
 Ja dšejas spars kur paleel wahjs,
 Pee ritma, rihmes prahtu kawet.
 Un pants ja weegli, daiti rit,
 Ja weetam firds tam zauri sit,
 To klufam baudit, ja ne flawet.
 Kaut pasčam senās uguns schehl,
 Es bodu žums, ko waru wehl.

2.

Es neteepschos, daudš smagaks Gete,
 Winsch gudribā ihšts Salamans,
 Wehl genialaks dšejā Dante —
 Jušts tikai reiš tahds elles twans,
 Un tomehr nesafneedšams bijis
 Teem tas, kas pirmais epus wijis.²⁾
 Mums daudškahrt masak ruhbits gars,
 Daudš masaks ari domu spars,
 Bet wišs, kas peedšihwots un panahšts,
 Kas dšiti isjušts, isdomats,
 Ja winu spalwa weikli wahj,
 War deret, gaisčā epā sawahšts.
 Daudš tautu, katrai liktenš saws,
 Itweena sawu sehju plaus.

3.

Ir deesgan dšejneekam, trihs tšchetri
 Ja winu juht un saprot jau,
 Tam dara preeku dšihwee metri,
 Kaut panahšumu zitu naw.
 Tā ari tautam. Sawu dabu
 Ja tikai pasčas juht par labu,
 Wiskarštās zihnās labi ees,
 Un laime p a t e pretim smees.
 At, ka neweenam deesgan nawa,

To pasčsajuhtu, duhšču fauz:
 Lai kahdā spraugā buhši rauts,
 Ta — pestiščana, gods un flawa,
 Ja tikai talents tew un prahts,
 Kas prom iš galwas mahnuš wahj. — —

4.

Beš warona naw rakstams romans,
 Un tamdeht warons jaušet . . .
 Kas wifu juht's, kas wifu noman's,
 Tik nesin's, kur lai dšihwe eet, —
 Tahds teesčam muhšu laitu warons,
 Kā Needras isjuhdoščais barons,³⁾
 Ihšts goda wihrs un mahšlineeks,
 Kam domat, juht — wišs dšihwes preeks.
 Winsch dšimis pabagatā dšimtā
 Uš Gaujas tehwa dširnavās,
 No leela kunga nomatās.
 Tehws eedšihwojees dasčā fimtā
 Un pirzis mahjas kreetnakās,
 Wehl bodi eerihkoj's pee tās.

5.

Wisapkahrt krahsčnee Straupes mešči,
 Tik weenā puše — klajs un kalns.
 Get leelžekšč garam, wersti feschi
 Lihds Straupei, pils tur, drupu walns.
 Gar pasču bodi sahlē sakā
 Urds strauts pa oleem sawā wafā,
 Un preedē wezā stahškis sehđ,
 Waj meščešerā wardes ehđ.
 Te muhšu warons Ludwigs Sehja
 Beš brahteem, mahšam auga weens,
 Un wehrpās dšihwes pawedeens,
 Lihds eestahtees jau kwintā spehja.
 To gatawoja guwernante,
 Kas, blakus minot, winam tante.

6.

Es feskā biju. Darba ruhšim
 Jau tad man isdewās dasčs pants,
 Kam kluhst bij manam naudas puhšim,
 Kaut ideals mans bija Kantš.
 Es pirmais Sehju eeraudšiju
 Un audu sawu domu dšiju
 Ap winu ween. Tik atturigs
 Winsch bij un masleet pahrdabigs.
 Bet isturejās smalks un galants,
 Kā dasču ko jau peedšihwojs,
 Neween iš Straupes eezekojs.
 Es nesčaubijos, winsch bij talants
 Un man par draugu eeguhštams,
 So jutos patš jau nemirštams.

7.

Un sadraudsetees nebij gruhti:
 Tas atturigs no dabas bij,
 Bet wijs, ko domà, dari, juhti
 Un ko ween sawos pantos wij,
 Tam patihk loti, kaut gan smehja
 Winsch man, ja prahts man pahrat skrehja.
 Uf Straupi wasar aizinats,
 Es spreedu jau — winsch mezenats.
 Bet Straupè daschs kas aismirsts tika.
 Kur lihtschos seedi kaisijàs,
 Sirbs winam klušam raisijàs,
 Winsch man jo wairak eepatika
 Bet tante pahrraudsija muhs,
 Un man par tanti dauds wehl buhs.

8.

Lehws sawas bodes neatstahja;
 Tam kasè seewa nosehdàs,
 Jo treekas kerta maš ween gahja,
 Un jutàs laimigs winsch pee tàs.
 Schee ruhki ustureja dsimtu,
 Ja wini rimtos, wijs tad grimtu:
 Luht Sehjas laimes pamats kahds
 Bet tantei bija sawads prahts.
 La fainneezibu pahriwaldija,
 Tik dwehfle Rigà flija tai,
 Rà jau uf laukeem jaunawai,
 Kas nesen Töchterschulè bija.
 Wijs winà likàs wehl tik skaišts,
 Un katris kusteens — ferschu šaišts.

9.

Ta nebij kofete, ne aufcha,
 Bet rakàs frantschu gramatàs,
 Un nebudama darbos gaušcha,
 Ar domam žitur kawežàs.
 Mehš winu deewinajàm koti,
 Bet tikai ne kà deewadoti,
 Jo mihlejàm un zeetàm pat,
 Kad newarejàm pahrrunat.
 Ta mani flaweja par leeku,
 Kad winas plauktos rakamees,
 Bet usluhkoja smejamees
 Tik Ludwigu ar klušu preeku.
 Bet kad uf Rigu brauza ta,
 Mehš watà tikàm dauds no ka.

10.

Man eepatikàs klušà mahja,
 Ar sahli, plashàm istabam,
 Pa kuzàm garàs segas klahja,
 Un Ludwigs staigaja pa tàm.
 Wijs apkahrt weenos kokos mahžàs,
 Un notes lafst gruhti nahžàs
 Pat deen' pee tafel' haweerem,
 Kad Ludwigs spehleja uf tàm.
 Mehš deewinajàm Bethowenu,

Kaut Mozarts fërdei tuwaks bij —
 Ka ween winsch tattt neewij,
 Lai firds wehl justu preeku senu!
 Bet — nakts bij manas dšihwes rihts,
 Ko mana drauga preeks man lihds.

11.

Es beeschi Straupè pamests jutos
 Ar sawas dšihwes stahstu weens.
 Bet — pantos manos preeks wehl putos,
 Kaut tumschs mans domu pawedeens.
 Ak, naw wairs modè elegijas,
 Kur paschai tautai zeki mijas:
 Jo isglichtibai, warai ween
 Un bagatibai wijs nu deen:
 Jo barons pelekais ir modees,
 Un wehrgos tikai kalpi wairs.
 (No tumsas drihsak raisees dair,
 Nekat nekàs tai neisodas.)
 Teem žikko plikis neteel žiršts,
 Kaut barons pelekais naw firšts.

12.

Bet man pee Sehjas jaatgreeschas,
 Jo žilweks pahrats winsch, kà es,
 Un tahdam wisur labak sweeschas,
 Kur tikai lihdsinamees mehš.
 Warbuht til tamdeht newehlejas
 Daschs sawas spehjas feet pee dsejas,
 Ka isdšihwot tàs saldal dauds
 Un fewišchki, kad tikko auds.
 No sawas mantas, pahriwà stahwa,
 No gara spehkeem lutinats
 Un mihkàs tantes lutinats,
 Tas nebij palizis par pahwu,
 Bet tikai dšihws un zeets kà wihrs,
 No fšheem aišspreedumeem tihrs.

13.

Winsch smaidija par religiju,
 Tà fakot, nebij deewadots,
 Un sobojàs par leputriju
 Rà neihts mafu patriots.
 Kaut kuzam sonam lihdsigs jutàs,
 Teem lihdsi fergus dšina putàs,
 Tik medit nebij kur, un jaktš
 Pa kehkeem — sweschš bij winam jaktš.
 Dauds wairak zeenija winsch tanti,
 Ap feneem frantscheem žihnijàs,
 Par kreeweem, wahzeem brihnijàs,
 Bet nu jau lašjàm mehš Danti;
 To pahrtulkojis Streckenjušs,
 Bet welns rauj pantus tultotus.

14.

Un tamdeht atstahšim mehš Danti,
 Par tanti teikt ko wehletos . . .
 Ja turetu ta manu tanti,

Bet ne ar Sehju ſpehletos,
 Es winai nekaitetu loti,
 Tās ſmagos grehtus atkļahjoti.
 Bet tagad — tagad Deews ſtahw' kļah!
 Bet labat paſchi uſminat . . .
 Mans Ludwigs Sehja jauns wehl gados
 Jau pirmās ſalnas bija koſts;
 Tik weegli nowehrfchams bij poſts,
 Kā? — bihstos, — kritiķis man ſados,
 Bet mani pahrſteidsa ſchi wehſts,
 Un kluwu es tā kaunapſehſts.

15.

Man pehſſchui dauds kas ſkaidraks kluwa,
 Un kamdeht draugs tahds goda wihrs,
 Un kamdeht dſihwe tam tik tuwa,
 Un kamdeht winſch tik ihſts un tihrs.
 Tik weens kas — pahrat dauds kas ſina,
 Tas ſawas deenas ſaihſina.
 Un tomehr tam, kam gars un ſpars,
 Lauts ari daudso gadu ſwars.
 Tee netik iſlaſija Geti,
 Bet ari ſaprata, un labs
 Bij wineem wiſs, kas Getem labs.
 Tā iſgļihtojās tikai reti.
 Bet man — uſ kahrtim laime buhs,
 Ja ne, tad panti iſchupam gruhs.

16.

At, mihleſtiba tikai Sehjam,
 Preekſch tās, tā radits winſch, jo ſkaiſts,
 Un patihkamam zeta wehjam
 No Straupes jau uſ Rigu laiſts.
 Waj winſch no tantes weegli ſchtihrs?
 Kā tante weena tahkat ihrs?
 Tas palzjis man neſinams,
 To ſin tik kluſais lauku nams,
 Kur kuplo koku apehnoti,
 Mehſ tagad bijām trijātā,
 Un joki, dſeemas lija tā,
 Ka wiſſ meerā bijām toti.
 Pee galda — gadijās daſchs brijhs —
 Pat tehws ar mahti ſmehjās lihds.

17.

Un kluſos wafaros, kad druwas
 Sem ehnam, tilko apſes ſh,
 Iwihſt debefs, paleek tahles tuwas,
 Sirds ſtot dſihwa juhtās trih:
 Uſ eſarwilneem wioleteem,
 Waj kalnājā ſem tokeem reteem
 Trihs omuligā ſawwakā
 Mehſ aiſmirſamees ari tā,
 Ka wihs un uguns putot ſahka;
 Un galwas kauſs ja mahjās ſmags,
 Tad eeradās pats dſihwais Baktſ,⁴⁾
 Kam waldſinat ar teikam mahka.

Un tante neapſauza muhs,
 Lai ſirds beſ laika neeeruhs.

18.

Kas ſchahdas naktis atſwehrt ſpehtu,
 Kad diwſahrt, trihſfahrt eedwehſmets
 No ſewis, tantes, wihsna, plehtu
 Wehl ſpahrnus nedroſchos un ſwehts
 Teem kaiſlos murgos gaiſchas domas
 Un dſihwē muhsu triju lomas
 Kā praweets paredſeju jau,
 Jo redſigaks pat wezums naw,
 Kā ſirds, kas tilko dſihwot taiſas.
 Schai dabas ſtraujā wiſs jau bija,
 Ko tagad prahts tik gauſi wij.
 At, atminās tik ſirds wehl raiſas!
 Uſ muhscheem winā eehſmets
 Ir aiſfrautibas mirklis ſwehts.

19.

Bet nu kad muhsos weetu nehmis
 Mehſ, ſamehrs jau un labais tons,
 Kad ſauſo muhsu juhſmu lehmis
 Ne dſihwais Baktſ, bet Apollons:⁵⁾
 Uſ muhscheem ſpeesta atwaditees,
 No jaunibas, ſirds, mitees, mitees!
 Tew ſpreesta nopeetniba, darbs
 Un gauſais pants tā doma ſkarbs.
 Kā leitim Mizkewiſcham⁶⁾ prahti
 Man wiſſ wehl pee tewis miht,
 Bet wurdalaks⁷⁾ jau wirſū triht,
 Jau mani pulki ſamaitati,
 Wairs tikai Dantes wihraks lihds,
 Ta bijees Gete pats un nihds.

20.

Bet atſtaſim mehſ tagadejo . . .
 Sen Straupe ſaweeſiba plaukſt
 Un Beedribā, kur ſeem tik aukſt,
 Pa wafaru jo beeſchi dejo.
 Tiklihds tā Duburs dſeedat beids,
 Pee malam beakus nowahſt ſteids.⁸⁾

21.

Es redju ſahlē tikai weenu:
 Tas melnā ſwahrkā, meerigs, daitſ,
 Kā dahmas, ari es to zeenu,
 Tik man tā dahmai ſtats naw baitſ,
 Un ſweſchas buhs tās ſaldās trihſas,
 Kad apſahrt wina roka wihsas,
 No wina meh mā ſlata plauts
 Es netiſchu un baiſmā rauts.
 Bet ſpehts iſ wina garot garo,
 Waj eet, waj ſtahw, waj ſtahwot teiz,
 Waj tilko manot dahmas ſweiz,
 To wiſſ juht, un waigs tam ſtaro.

Mis wifseem weens winsch laurus pluhz, —
Bet usdewums schis naw tik gruhts.

22.

Un sewischki kad deja sahtās,
Iš wifseem weens winsch išschibrās . . .
Uš laukeem katram sawas mahtās,
Ištatriš israhdiņa tās.
No barontehweem pelekajeem
Un mahtem raibām, skukem wahjām
Wiswairaf sahle pildijās,
Bet nenofautschu tos un tās.
Wehl paliks duzis skolotaju,
Dauds muisčas lungu, frogers patz,
No neišschkirs mans afais flats
(Es plaschos aprakstos par wahju).
Tos attehlojis Kaudsits, Doks
Un wehl kahds, saltchu bandas jots.

23.

Schis odschu dšimums fakaitinams,
So manu Musu waja tas,
Weens otris talents winos minams,
Bet wairums dseju pašihst maš.
Kā agraf tautas blukus wehla,
Tad religiju gaisos zehla,
Tā tagad tikumibu zet,
Bet dseju dsejas labad pel.
Tee wiš tautas skolotaji,
Labs autodidakts tikai rets,
Tos Getes schlafroks šlti sedš,
Bet Mišchi nihjina tee sahji.
Un winu Platons tulkotais
Bij wahzu paterš gatawais.

24.

Man patihk tipi nobeigtaki,
Kam arodā jau spreest war kaut,
Un dejas sahlē waligaki.
Teem domaschana masa kaut,
Bet ortodokfus — paradokfus
Teem nesajauz wairs awišchbokfus.
Un juht tee — wehrtigs spreedums dots
Tik tam, kas dabas apbalwots.
Tik Straupe mahjitajs un ahrsti
Get wehl kā riteni, pat smaids
Teem išweizigs kā widuzs slaidš
Un pahrgalwige wahrdū wahrsti.
Kaut Sehjas isehnots tahds kehms
Sew weetu jau pee seenas nehms,

25.

Bet jau pehz pahris walscheem steidsa
Winsch weens uš mahjam atpakaf,
Pee Tschaild=Harolda⁹⁾ deenu beidsa,
Launs — flims, kur tikai kahjas maf.
Mif gara laita nomozijees,

Waj lahtschu dejā buhtu wijees,
Bet domā lungs, kaut kutscheers brauz —
Un paschajuhra mahjās sauz.
Winsch isprast sen jau newareja,
Kā zilweks, kuram Deewa sejs,
Kam genišwaigsnajs atspihdejs,
Malt kahjas tik un neekus spehja.
Wehl otrā deenā bija launs,
Ka tantei nebijš palikt kauns.

26.

Bet tante to par sehnu sauz,
Uš peeres stuhpstija, un balfs
Iš dobjās kruhts ar prahtu lehnu
Tā saistijās tik ideals,
Ka pahrapaschānās tika beigtas
Un kafejtases isdert steigtas . . .
Kā dabai negaišs meeru do,
Tā mofas dwehli nofkaidro.
Un preešchpusdeenā Bethowenu
Winsch spehleja, ka baudijums
Bij ne ween pascham, ari mums.
Tad prahtojām par Wini seno,¹⁰⁾
Kur dejas gars un Prometejs
Kā Janušs waldijs abpusejs. — —

27.

Wehl kahda šzena jasadsejo
Par Ludwigu schai wasarā,
Tad kaušim winam weens lai flejo
Pa Rigu brihwā patwarā.
Tas bija tantes dšimumdeenā.
No tschetreem rihta steigā weenā
Tā darbojās, un rezultats
Bij neleels meelasts aizinats.
Schee masee meelasti uš laukeem
So deenas zeeschaf eeweeschas,
Ne makā — prahtā eespeeschas,
Un waram eeteikt tos par jaukeem.
So leelais gods tik plahns, ne sposchs,
Kaut radu radus peewelkofchs.

28.

Un eeradās tik tee, kam tante,
Waj kuri tantei patitās,
So lomas nespehleja manta,
Ne diploms, raduraksts, nekās,
Kā tikai dšihwā gara dwascha,
Kas nahf iš dšihwotaja pascha.
Bij pahris kurkstes, kahds jauns
Un tiko atsihts dozents, jauns
Un reschifors, tik kā iš kelnes,
Kahds mahjitajs, wehl ihšs un dšihws,
Kahds skeptikis, kaut brihws, bet stihws,
Wehl pahris skutēs gluschki melnas,
Kahds razionels faimineeks,
Kahds korporels un wehl daschs leeks,

29.

Wišpirms teem flumbrija, waj jutis
 Un angfu ruhgtais mahgu smelds;
 Tad buljons, mas to mahga jutis,
 Un tamdeht Xerefs winu welds.
 Par grubteem apstahkkeem tee sodas,
 Un doma tikai retam rodas.
 Bet schneep's kad nahf un mixedpifls,
 Itweenam flats teef dšihws un mifls;
 Tee speeschas runat weens pehz otra
 Un weens ais otra pat — tahds joks
 Ir peewelfofchs kà baidofchs spofs,
 Ja raifjees is gara modrà.
 Siws schampinjones, faknes, wihs —
 Mas intermezzo, sšmigs smihns.

30.

Filet de boef aux truhtes preefsch laukeem
 Ir rets un dahrgs un tamdeht ehst
 Teef swinibà. Pehz mirkkeem taukeem
 Nahf schampaneescha salda wehst.
 Pehz saldejuma jautrà prahti,
 No tokajeescha pazilati,
 Dauds jautra peerunà; tad teiz
 Tee paldees mahjas mahtei; steids
 Tad sahlè plafchajà, fur dseedat
 Jau wehlas tahds, un Ludwigs fehd
 Pee klaweerem, wehl kuhku ehd,
 Bet drihs sahfs sahle stanàs seedet.
 Schartrefs ar kafeju wehl ofch —
 Kad dseedat beids, tahds runà moschs.

31.

Tas reschifors, gaischs, beeseem mateem,
 Kam Rigà ussahfts krusa karfch,
 Winsch stahsta waibsteem, wahrdeem, skateem,
 Ka tautas gahjeens grubts un garfch
 Baur tufnescheem jau esot beidsees,
 No deeweem schurp jau Hermes¹¹⁾ steidsees,
 Pats Jupiters drihs nahfshot fehrst
 Un kristigos par greekeem wehrst . . .
 Un Ludwigs wisam notizeja,
 Ko teiza droschais reschifors.
 Es jutos nomelnots kà mors,
 Jo buhràs nejutu wairs wehja.
 „Filet de boef — tad schampaneets,“
 Teiz fleptikis, un dauds teef smeets.

32.

Teef reschiforam laimes dsertas,
 Ar winu dozents weenojees,
 Un schampaneetes wakà spertas,
 Pat kurfsteenes, lifàs, dees.
 Un fleptikis tad atminejàs,
 Ka Lautenbachs¹²⁾ wehl naw bes spehjas,
 Bet mahjàs posàs mahjitajs,
 Kaut preezas sinàs nebij wahjs.
 Pee malas tifa krehfli stumti,

Un sahlè iswests menuets,
 So reschifors bij informets,
 Man weenam wajadsejàs stumti.
 Tik nebija neweens tahds auns,
 Kas domatu — labs tikai fauns . . .

33.

Bet ko lai wehl par weeseem teizu?
 Schai dseefmai beigas, juhtu, klahf,
 Kà dsejneeks labpraht katru sweizu,
 So Pegasà tik tà war jaht.
 Bet Jupiteram weenigajam
 Es nepeederu; buht wajg wahjam,
 Kas sawus deewus nosaimo,
 Jo tikai tee muhs aplaimo.
 Bet Sehjam uskrita schee grehti,
 Bij eepatizees karfch un wihs
 Un kara wihra meitschas smihns,
 Un ilgi nepagura spehti.
 Winsch teiza — jihnà wajag mirt,
 Tad tikai eterwiknos irt.

34.

Winsch beedru prahtus pahrsinaja,
 Un buhdams noteikts karakters,
 Ko wineem mahja, wifs tà gahja,
 Ihstis barons pelekais un pers.
 Winsch nosptahwàs par pateefbu
 Un nizinaja mihlestibu,
 Un ja ar draugs man bija ihstis,
 Tad tikai tamdeht, ka es nihstis,
 Deht domam dšihwàm (tàs man dabà).
 Itkattris waibstis tam nosodofchs,
 Ap winu gais kà smajejofchs,
 Tam padewàs, kaut ne ar labu.
 Bet mihts winsch bija man zaur to,
 Ka wehlejàs wisdalkato. —

35.

Bij grubta man schi pirmà dseefma:
 Ne wifai gaischa. Pascha firds
 Wehl eefschà jauzas. Sahpju leesma
 Wehl sib us tehla, balts kas mirds.
 Kaut romantikas faldee twani
 Ir turpma pamalbinàs mani,
 Bet solos — Sehja objektivs
 Man buhs, kaut pats tas subjektivs.
 Kam pateefbà firds wehl swehro,
 Kam Dante, Schelspirs, Ibsens swehts,
 Kas pats wehl dšihwè informets,
 Tam pateefba jaewehro.
 Kad teikfeet — pats winsch wairs tas naw,
 Buhs ideals mans iswests jau.

* * *

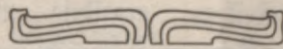
Peesihmes pee „Pelekà barona“.

Pirmà nodala. 1) Autors aifrahdijs us sawas jaunibas darbeem, kas isdaudsinati (st. Teodora kritikas un Lihgotna „Litr. Lit. Weht.“) waj par pilnibu, kaut gan, runajot simbolos, tee ir tit

roschu leja, ne eenahkufchos auglu dahrs, realisms — ne klasizisms. 2) Domats Homers. 3) Needras „Lihduma duhmos“ iswestais wezlaitu barons Westfahls. 4) Greekijs no Austrumeem eewestais wihaa lotu, wispahri auglibas, peedfihwojumu un eedwehsmeto teifu deewš, lihdfigs muhsu flawetam Trimpum, waj Lihgai. 5) Tas pats, kas muhsu Potrimps, jaunibas, gaifmas un idealo eedomu deewš. 6) Adams Mikewitšs — leelafais polu tautas renesanjs dsejneeks, pehz tautibas un weelas iswehles leitis. 7) Slawu tautas dseefmas ta teef faukti mironi, kas wehl ij lapa nahf dšihwajeem ašinis isfuht. Rodoma un gribas simbols pretim eedwehsmetai redsefchanai. Aifdšenams ar wihra. 8) Na sinams, tad Gete, idilikis un olimpeetis, naw warejis zeef waronistā misita Dantes pasaules-uffkata un wina „Deewiškās komedijas“, kura no dascheem tomehr augstaf teef noštahbita par wifu, to jele kad Gete radijis. 9) Heroiska perjoniba, wisleelafais individualists, Bairena galwenais waronis. Iščaiid-Harolda tresča nodalā apdšedats Napoleons, Bairena ideals, un ir isdeweš labaf par wifu, to Bairens rakstijis. 10) Domata Mozarta, Haidna un Bethowena laifu Wine, pee fam pirmee diwi, kā dsejas gara, un

pehdejais, kā Prometejisto zihnu preekšstahwi. Wines kultura, kas pasaulei radijuse musiku, isfkaidrojama zaur strauji kaisā flawu un madjaru elementa jaweenofchanos ar domajofcho un kombinejofcho wahzu elementu, kas pee Bacha, Haidna, Mozarta konstatējami ari gimenes fastahwā. Interesanti, ka mehš tāpat stahwam uf flawu un wahzu eedfimo un kulturelo elementu robešham, kaut gan, kā attihstijufes sewiškā tautiba, esam neatkarijati no teem un ihpatnejati, nekā wineešči. 11) Sermeš, wiltibas deewš, pee greekeem mirstigos pehz nahwes nobod charonam, bet deewiškšos waronus eewed Olimpā. Winste te domats, kā Olimpa leelafās deewibas Zeifa (latiniski Jupitera) preekšstahwis, tas ir, kā ihstā renesanjs eewaditajs. 12) Beewestais szeptikis gan gribejis isfobot Lautenbachu, jo pehdejais winam, leelas, pašstams tikai pehz neisglihioto kritiku apmelojumeem, bet lihdfigi Wileama ehfelim pirmais isteiz pareijo spreedumu par scho leelo latweešchu dsejneeku, kā ari par fauna domu tuwibu wina domam, isteitām jau 80. gados, bet tad wehl nesapraštām.

Gesta Berlings.

Selmas Lagerlöf romans.

(Turpinajums.)

Tas bij kahdā jaukā pawafara wakarā, weenā no wisflaistakajeem wakareem, kahdi ween war buht, lai gan wehl bija tikai aprilis un lebus turejās zeeschi fawās pozijijās. Mamsele Marija sehdeja augšham fawā istabinā pee atwehrtā loga, trinkškinaja uf gitaras un dseedaja.

Wina bij tā nogrimuse fawā spehlē un fawās atminās, ka nemaj nepamanija, ka pa zetu tuwojās kahdi rati un ka tee apstahjās pee wina masās mahjinās. Ratos sehdeja grafeene Marta, kura bij firsnigs preeks, noštakitees mamselē Marijā, kā ta sehdeja aif loga, ar gitaru lentā ap kallu, azis pret debesim, un dseedaja wezas, fen noleijeretas mihlestibas dseefminās. Pehdeji wina istahpa no rateem un eegahja istabā, kur jaunās meitščas sehdeja ap isščujamo rahmi. Augstprahtiga wina nebij: wina bij pahrdfihwojufe revoluzijas wehtras un tās bij eedwešufšas winai kruhtis swaigu gaisu.

Wina pastelleja pee Moreisa kundses daschadus darbinus, usleelija meitenes, apstatija roschu dahrsinu un plahpaja par faweem peedfihwojumeem. Winai pastahwigi to nebij truhzis; muhscham wina bija tajos eetinufes kā firnektu tihlā. Pehdeji, wifu redsejufe, wina dewās pa behninu trepem, kuras bij schaufmigi schauras un stahwas, augšham, apmeklet ari mamseli Mariju tās jumta istabinā.

Tur wina apstaroja wezo jumprawinu ar fawām melnajām, fibofchajām azim, mihligi standinaja tai ausis sawu melobisko balfi un pirta winas logaifkarus, teikdama, ka newarot dšihwot Borgas pili, eekams naw wiseem logeem tahdu aifstaru, kahdus raksta mamsele Marija un uf wiseem galdeem mamseles Marijas rakstito galdautu.

Tad wina panehma mamseles Marijas gitaru un dseedaja par mihlestibu, par preekeem un pehz tam stahstija tai daschadus stahstus tif dšihwi, ka mamsele Marija

peepeschi jutās itkā pahrzelta winā jautrajā, trofšchainajā pasaules dšihwes widū. Un grafeenes smeekli flaneja kā nedfirdeta musika, no kuras nosaluschee putni roschu dahrsā atdšihwojās un sahka dseedat lihds; winas seja, kura, deefin, waj wais bija flaista fauzama — jo wisa krahša bij ar schminki samaitata un ap muti wiltās semas jubtu waldneezibas linitās — parahdijās mamselei Marijai tik flaista, ka ta nesaprata, kā masais spogulits, kuram reis isdeweš scho seju sewi usnemt, wareja wehl kaut tai no sewis pasust. Pee schkirschanas wina mamseli Mariju nostuhpstija un luhdša, atnahft schad tad uf Borgu.

Mamseles Marijas firds stahweja tufšcha, kā besdeligas ligšda ap seemas swehtkeem un wina bija brihwa; bet lihdfigi wezam, atfwabinatam wehrgam, wina ilgojās pehz kehdem.

Tagad atkal mamselei Marijai eesahkās preeku un ruhpyju deenas. Deemeschehl tās newiltās ilgi — tikai weenu ihfu nedeku. Grafeene isbrihšcha aizinaja to uf Borgu, spehleja ar to komediju, stahstija par faweem bruhganeem — un mamsele Marija tā smehtjās, kā nebij smehtjufes wehl wisā fawā muhschā. Winas palika labafās draudsenes pasaulē. Drihs ween grafeenei lihds pat fihlumineem bij sinams wifs par jauno ehrgelu meistaru un par wina schkirschanos un pawadifchanu. Kahdā mijkrehšchā stundā wina peedabuja mamseli Mariju pat tik tahlu, ka ta apsehhdās winas masajā silajā kabinetā loga niščā, aptahra gitaru ap kallu un dseedaja par mihlestibu. Tad grafeene jautri flatijās, kā wezās jumprawas galwina un stahws un faufee, leefee pirsti kustejas pret farkano wakara debes, un preezajās, ka nabaga mamsele tik loti lihdsinotees aif mihlestibas wahrgstofchaj, daikai pils jumprawai . . . Dseefmas grofijās ap eemihlejušchamees ganeem neschehligām ganem un

mamseles Marijas balstina bija tīt šīta, tīt šīta, ka latrs šapratis, ka šahda komebija grafeenei bij leelists usjautri-
nāšchanās awots.

Un tad Borgā tīa šarihlots meelasts, kas bija gluschi pati par ņewi šaprotama leeta, jo tatschu grafa mahte bija atgreesuņes mahjup. Šahja, kā parasts, — toti jautri. Weesu nebij pahraf daudj un wiņ tītai tuwatee kaimini.

Ehdamistaba atradās pils apakšstahwā. Pehj meelasta negahja atpakaf augņham, bet dewās grafeenes Martas istabās, kuras ari atradās apakšstahwā. Te grafeene Marta ņatwehra mamseles Marijas gitaru un eesahfa ņkandinat weeseem ņcho to preekņhā. O, wina bij mundra dama, ņchi grafeene Marta un prata attehlot kura latra raksturu, ka daschs akteeris to apņkaustu. Tagad winai uņ nahja eedoma, ņpehlet publikai preekņhā mamseli Mariju. Wina pazehla azis uņ debeņim un ņahka dņeedat ņihkā, ņeh-
joņhā behrna balstina.

Temņes grihwas aissprostohana pret wahju usbrukumeem.

„Ak, ne jel ne, grafeenes kundņe!“ ņahka luhgtees mamsele Marija.

Bet grafeenei Martai bija preeks par to; un leelafā daka weesu ari newareja ņawaldit ņmeekluņ, lai gan juta, ka mamselei Marijai noteef pahreņtiba.

Grafeene paņehma no kahdas wahņes ņauju ņakaltuņchu roņchu kahtu, peegahja tragikām kuņtibam pee mamseles Marijas un dņeedaja:

„Tu ņchirees . . . Ak atgreesees wehl kahdu reis,

Mehs tewi ņaudam ar ņahpem.

Atminees laimē muhs wehl kahdu reis,

Kas pilni ar ilgam un ņlahpem!“

Pee tam wina berja tai roņchu lapas uņ galwas. Weeņ ņmehjās, bet mamsele Marija palika waj beņ prahta aif duņmam. Wina iņņtatijās tahda, it kā gribetu grafeenei azis iņņkrahpet.

„Tu eņi kauns radijums, Marta Dohna,“ wina teiza.

„Neweenai peeklahjigai ņeeweetei newajadņetu ar tewi tahdu ņaetees.“

Bet nu ari grafeenei Martai ņanahja duņmas.

„Laukā ar ņcho mamseli!“ wina ņauza. „Man winas trafuma jau ir par daudj! Deesgan!“

„Ja, eņ labpraht tuhlit eeņchu,“ atteiza mamsele Marija; „bet papreekņch eņ wehlos ņanemt ņawu naudu par aifņareem.

„Luhk, wezā pinka!“ ņazija grafeene. „Par ņchahdam ņstrandam grih wehl naudu dabut? Nem ween projam, atpakaf! Eņ negribu uņ ņcheem mehņseem wairs ņtatitees.“

Un grafeene kuras pee aifņareem, rauj tos ņchwietņot noņt un met tai pee kahjam, jo nu jau wina ir pilnās leeņmās.

Otrā deenā jaunā grafeene luhdja ņawu wihra maht ar mamseli Mariju ņameerinates, bet wezā grafeene ta negribeja. Winai mamsele bija jau apnikuņe. Tad gra-

feene Eliņabete eesehdās ratos, aif-
brauza pee mam-
seles mahjās, no-
pirka tai wiņu
winas aifņaru
krahjumu un iņ-
rotaja ar teem pils
augņstahwa
loguņ. Tas mam-
selei Marijai bija
milņigs gandar-
jums un wina
par to toti pree-
zajās.

Grafeene Marta
gan kirjinaja we-
deflu ar tās mi-
leņtibu uņ iņņchub-
dinateem aifņa-
reem, bet ņawas
duņmas wina prata

ari noņlehyt un paglabat gadeem ilgi ņwaigas un jaunās; jo grafeene bija apdahwinata dama.

Krustehws Kristofers.

Augņham kawaleeru namā dņihwoja kahds wezņ lau-
pitaju putns, kureņch pastahwigi ņinaja tītai ņehdet aifkrahņnē
un uspaņet, ka neiņdņeest uguns. Neleelā galwa ar leelo
degunu un puņiņdņiņuņhajām azim, uņ garā, leeņā kalla
grima gruhtņirdigi pahri bruhnajai kaņchoka apņaklei uņ
kruhtim, jo nabaga wezais ehrglis nehņaja kaņchoku tīklab
wasarā kā ņeemā, wiņs ņirms un ņabosees.

Wiņņch bija reis bijis weens no ta warenā bara, kaņ
leelā keisara pawadonibā aplidoja kā ehrgki wiņas Ćiropas
ņemes; bet kahds toreis bija wina wahrds, wina titullis
— to tagad wairs neņinaja neweens. Bermijā ņinaja
tītai to, ka wiņņch bijis dalibneeks leelajās kaujās un
1815. gadā tam ir bijuņe ņawa nepateizigā tehwijs jaatņahj.

Tad winsch atradis few aistahwi sweedru kronprinzl kuresch tam ari demis scho padomu, pasust Bermijas tahfajos dšifumos. Laiki tagad bija tahdi, ka tas, kura wahrds reis lizis drebet wisai pasaulei, wareja buht preezigs, ka neweens ta nepasihst.

Winsch bija demis kronprinzim goda wahrdu, ka Bermijas neatstahs un bes speedigas wajadibas ari nestahstis, kas winsch ir. Un tad winsch bija eeradees Etebi ar kronprintscha rokas rakstite eeteifchanas wehstuli majoram, kura tas rakstija par winu wisfiktalajos wahrdos; un tad winam atwehras kawaleeru nama durwis.

No eefahuma wisf lausija galwas, kas schi pasihstama, sem swescha wahrda flehpta personiba waretu buht; bet pamajam ta tika pahwehrsta par wermeeschu kawaleeri. Wisf winu pasina par krusstehwu Kristoferi, — turklast neweens pat nesinadams ka un kapeh3 winsch dabujis taisni scho wahrdu.

Bet, ah! preefsch weza laupitaju putna nebija weegli dšihwot buhriti. Winsch ir eeradis pawisam ko zitu, nekã lehtat no weenas kahrtinas us otu, nekã tikt barots no laipna kopeja rokas. Kauju usbudinajumi un dšihwibas breefmas reis bija fitufchas leesmas wina afnis un winam metas reebjums pret trulprahtigo meeru.

Protams, ari pahrejee kawaleeri nebija nekahdi rahmee putni; bet neweenam afnis nedega tik karsti, ka krusstehwam Kristoferim. Lahtschu medibas bija weenigais, kas wina noschtufufchos dšihwibas spehtus spehja wehl fustinat. Lahtschu medibas un seeweete — tikai weena weeniga no seeweetem.

Itka atdšihwojees winsch bija atkal, kad preefsch desmit gadeem pirmo reis bija eeraudfijis grafeeni Martu, kura jau toreis bija atraitne. Ta bija seeweete — grafchiga ka karfch, kuhdinoscha ka breefmas, mutufojoscha, pahrgalwiga buhtne — un winsch to mihleja.

Un winsch sehdeja un palika we3 un firms, bes kam waretu praft no tas, lai ta kluhtu winam par seerwu. Tagad winsch tas nebija redsejis jau peezi gadi. Winsch wihta un mira pamajam, ka ehrglis guhstiba. Ar katru gadu winsch palika faufaks un ledainaks, ar katru gadu

tam bija jaeetinas zeeschaf kaschoka un jaspeeschas tuwaki krahnij.

Un winsch seh3ch un seh3ch — nosalis, faburfijees un firms — ka weenmehr, ta ari tas deenas rihta, kuras walara ziti taisas schaut gaisa leelbeenas swehtu schahweenus. Kawaleeri wisf lauka, istaba tufschã — tikai winsch seh3ch sawa aiskrahfnes laktã.

Ah, krusstehw Kristofer, krusstehw Kristofer, waj tad tu to nesini?

Smaidoschais seedonis ir atnahjis. Daba mostas no swinainã meega un silajos padebeschos jauzas taurinweeglas buhtnes pahrgalwigas spehles. Zeeschi zita pee zitas, ka mescha roses seedi, mirds winu sejas no mahkoneem lauka. Tuhstosch wehtras swaneem wini flandina wisai pasaulei, ka klast ir pawafaris. „Preeki un jautriba! Preeki un jautriba! Mufsu smaidonis, mutufu seedonis ir klast!“ —

Bet krusstehws Kristofers seh3ch nekustoschi us kreh3a un nesaprot neta. Winsch nofar galwu us stingrajeem pirksteem un fapno par loschu leetu un flawas osolu, kuresch aug us kara lauka. Wina gara azu preefschã usseed roses un lauri, kureem mihliga seedona dakuma naw wajadfigs.

Dihri firds fahp par scho wezo, weentulo sweschneeku, kuresch seh3ch nu Etebi kawaleeru nama, bes pulkeem, bes semes, nefad nedird neweenas sawas dšimtenes walodas fkanas, kura alga reis buhs tikai beswahrda kaps Brojas kufajos kapos. Ko winsch war darit, ka ir ehrglis, dšimis lai wajatu un nonahwetu.

O, krusstehw Kristofer! Deesigan tu est kawaleeru nama sehdejis un fapnojis. Zelees, dser dšihwibas dširkstoscho wihnu augstas pilis! Sini tatschu, krusstehw Kristofer, ka majoram schodeen ir peenahfufe tehnischiga wehstule ar sweedru walsts seegeli. Ta ir rakstita majoram, bet wina3 fatur3 atteezas us tewi. — Zif tu brihnischkis isflatees, lastidams scho wehstuli, tu — wezais laupitaju putns! Ka tew eemirdsas azis, ka pazetas galwa! Tu redsi sawa krah3tina durwis waka lihds kahjai un wisu pasauli brihwu fatru spahnu joneem lihds galam! (Zurpma wehl.)

Dalchadi raksti.

Brihnumi dabã. Par scho interesanto tematu dabas sinatniskais mehneschrafsis „S i m e l u n d E r d e“, ko isdod Rolands Stutgartẽ, nodrukajis kahdu interesantu rakstu, no kura isnemam feloscho: „Brihnums nenoteef pretruna ar dabu, bet ar to, ko mehs par dabu sinam,“ tee ir Augustina eewehrojamee wahrdi. Kas pirmatnes zilwekeem israhdi3as un wehl tagadnes zilwekeem leekas buht brihnums, peemehram warawih3ina, tas preefsch mums fiktalists notikums, kura zehloni pamatigi sinami — pro-

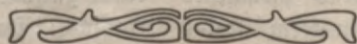
tams ari mums sinami tikai lihds sinamam robescham. Winpus schim robescham ari preefsch mums sah3as brihnumi. Mehs gan pamatigi pasihstam apstahkus, sem kahdeem schis sposchais lofs parahdas, mehs sinam, ka krihtoschã3 leetus lah3es zaur lauschãnu un iskãifschãnu baltã gaisma teef fadalita krah3ainã3 flufnẽs un ka schis krah3as isflaidrojamas zaur sch3ihbeem (transwersaleem) gaismas wilnojumem. Bet te nu sah3as ari brihnums preefsch mums. Scho gaismas wilnu nese3is ir nemate-

rialais eters, kas eespeeschas it wisu kermenu tutschās telpās. Schis eters nu ir tahds brihnischkigs medijs, ir bes swara, neredfams, ar teem wisasakeem mikrofopeem neaifsnedsams, fisiologiskā sīnā tas gluschi bes rofības un tomehr tam elektriskās, magnetiskās un elastiskās ihpafchības; tas ir nemateriels, bet nematerielais nekad newar buht nojauschamības preefchmets, ta naw nekahda parahdiba, bet tomehr pasihstams no sawa eespaida. Tomehr mums nemas naw jazek azis us debefim, bet katru deenu pee galda waram apbrihot kahdu neifskaidrotu dabas brihnumu, ko mums sneeds no redses tit weentahrschā fahls. Mehš sinam, tā ta zekas. Ja par sakarseto metalisto natriju wada flora gasi, tad attihstas flora natrijs, muhsu fahls. Un tomehr, no kam ihsteni pastahw wahramā fahls, mehš ari tagad wehl nesinam, neluhkojotees us fihlakeem teoretiskeem un praktiskeem ispehtijumeem. Waj tas naw brihnischki, ka diwas tit sweschas weelas, tā natrijs, sposchs tā dsels, noteiktām metalistām ihpafchibam, un flors, saka, g i f t i g a, nahwiga gase, kura leelā mehrā kriht us zilweļu elposchanas organeem, saweenojas abas schini fisiologiskā sīnā tit swarigā, dabas fainneezibā preefch usturas nepeezeeschamā un tit wisai noderigā weelā? Iffinams ir tikai, pat pee schis gluschi weentahrschās reakcijas, ka ihstena buhtiba mums paleek no materijas un energijas noslehgta un brihnums. Un peenemfim wehl tikai kristalizācijas notikumu! Gan pehdejā laikā zaur progresu pehtneezibā schi brihnuma robeschas tahku paplaschinatas, tomehr tas ir un paleek wehl joprojam. Neewehrojot sinatnes attihstibu, atteezotees us kristalizāciju, paleek wehl us preefchu deesgan brihnischki un noslehpumaina. Noslehpumaini spehti tā kohesija (kermenu maso daknu eeschejs peewillschanās spehts, winu topsafars), adhesija (peekerschanās), masu ahreja peewillschana, kahdi sinatnei wehl gluschi nepeeetami, ir kristalizācijai par pamatu. Ja jau us jautajumu, tā zekas kristali, paleekam paradā tit daudfas atbildes, tad atbildot us jautajumu: kadeht zekas, mums stahjas zekā nepahrwahramas grehtibas. Kadeht wahramā fahls kristalisejas tšhetrkantigā sistēmā, salpeters rhombiskā, gipšs monoklinā, wara witriols triklinā sistēmā? To wehl neweens sinatnu wihrs naw isfinajis. Tomehr wisbrihnischkigati daba eerihkojuse, lai panahktu seedu un augu apaugtochanos. Gestatija, ka isfinats dīfch dabas noslehpus, kad tika peerahdits, ka bites un kahpuri wispahw ispilda sehklas pahrneshanas lomu pee apaugtochanās. Lai peewilltu schos pawirchos zeeminus, tam noder puķu smarschas, kuras fastaitija kahdas 500. Wehl us tahdeem attahkumeem, tur muhsu wisfmalakee analitikee un fisiologikee lihdselki beidsas, kahpuru brihnischkigee juhteku organi wehl reagē us smatu un smarschu. Ari puķu jaunās krahsas tos peewelk. Tā tad lihds tam dabas noslehpus bija atklahts, kad us-

duhrās atkal us jauneem brihnumeem. Iffinaja proti, ka kahpureem, peemehram bitem ta parahcha, pee saweem pastaigajumeem apzeemot tikai weenas un tās pašas fugas seedus. Apaugtochanās nebuhtu eespehjama, ja kahpuri eegreestos pee daschadu fugu seedeem weenu pehz otra. Kas gan noteek wisas, darbīgās bites smadsenu subjanzē, kad ta isejot satumos, apmeklē tikai weenu un tās pašas fugas stahdu seedus? Schimbrihscham tas mums brihnums — warbuht, ka ari no schi noslehypuma nahkotne reiff pazels plihwuru . . .

Wehrkonu negaifs tikko eesahzees, bet telegrafs jau wehsta behdigas sinas par nahwi un nelaimi zaur sibena spehreeneem. Zif breefmigu postu sibens war pastrahdat, redfams no sekoschā gadijuma, kas nemts no Dinas (Digne) generalwikara Trankalwa (Trincalvo) sinojuma Parises akademijai. Swehtdeen, 19. jultijā 1819. Mustje mahzitajs tā biskapa komisionars dewās us Schataufu, lai eewestu tur jaunū mahzitaju. Pee jauka laika prozešija ap pulkst. 10 preefchpusdeenas dewās us basnizu. Titto deewkalposchana bija eesahkufēs, kad breefmigs sibens, pawadits no trim wareneem pehrkona grahweeneem, eespehra basnijā. Kahdam jaunam zilwelam, kas patlaban dseedaja mischas, grahmata tika israuta no rokam un wisch patš juta, ka apnemts no leesmam un peespeests pee semes, kamehr ziti klahtesofchee isbijuschees behdsa ahra no basnizas. Pehz ihfa laikā dseedatajs tomehr atschilba no sawa apduluma un pahrleezinajās, ka tam nekahda kaite naw notikufe. Wisch apskatijās nu ari pehz mahzitaja, kas bija stahwejis winam blakus. Ar degoschām drehbem tas guleja pee semes un rahdijās buht nedfihws, bet ari wisch tāpat pehz diwām stundam atdabuja dšihwibu. Tas bija dabujis peezas smagas bruhzes, kuras sadšija tikai pehz wairak mehnescheem. Tahlak tas flimoja ar besmeegu un weena roka tam bija treekas nonemta. Krehšls, us kura garidsneeks pee altara bija sehdejis, bija pilnigi fastaldits un sadrupinats. Tomehr schi bihstamā spehreena sekas bija wehl daudf plashakas un schausmigakas. Astonas personas basnijā bija nogalinatas, kahda jauna meitsha nomira jau otrā deenā no dabuteem eewainojumeem un 82 basnizeni bija dabujuschi wairak waj masal smagus eewainojumus. Basniza bija pilna melnu duhmu. Kahds azulezeneeks redseja trihs reis pehz kahrtas nokrihtam us fahdschas uguns masas. Sibens bija trahpijis torna galu un aifswedis kustu kahdu tšhetrdesmit metrus tahlu kahdā klinshu schirbā; tahlak sibens bija gahjis zaur basnizas welwi, sadragajis kanzeli un atstahjis tad basnizu pa diweem dšiki isplehsteem zekeem. Weenas pehdas bija pusotra pehdas dšitas un platas un, zaur basnizas muhri isgahjuschas, beidsas semē, kamehr otras tikpat dšitas no deewnama weda us mahzitaja kuhti. Tur wehl bija nogalinats weens sirgs un peezas aitas.

Apfkats.

Walsis domes darbiba.

Sehdi 28. aprīlī wadija knaifs **Wolkonskis**. **Wispirms** tā steidsamūs peenehna divūs un atraidīja weenu šķītu likuma projektu, un tad pabrgahja **us projektu par normala atpuhtas laika noteikšanu tirgonu kalpotajeem.**

Safmamedows ussiver, ka šwehtdeenu atpuhtas šinā kristītee un nekristītee nostahdami weenlihdīgās teešbās. **Muhamedaneem**, kuru **Kreewijā** ir 20 milj, jākauj šwinet peektdeenas un šawi gada šwehtki. To prašjumu atraidit nošhmetu pahrkapt **Wisaugstako** manifestu par tizibas brihwibu.

Maklakows kadetu wahrdā tura garu runu, kura peerahda, ka **Kreewijā** wehl naw lihgumu flehgšanas un komiju šaweenu dibinašanas brihwibas. **Walsij** pašai jaušnemotees tirgonu kalpotaju apšardšiba, jo pašai tee nešpehi šawas interesēs aistahwet. Kadeti aistahwēs pee projekta laššanas pa panteem trihs galwenos prinzipus: 8 stundu darba deenu 10 stundu weetā, kura komijus pahrwehršot par tirdsneezibas maščinu; lai aiskawetu likuma pahrkapschānu, jādod pašchwaldibas eestahdem teešba, nolikt katrai tirdsneezibas nosarei šawu laiku un tirdsneezibas weikalu pa to laiku turami aishlehti, kamehr kalpotaji paehd. (Kreifee applaudē.)

Sufchlows: nebuht neefmu, pret komiju brihwibam, bet jaaisstahw ari masturigo tirgotaju interesēs, kuri špeesti tirgotees pat 17 stundas deenā. Tadeht projekts naw peenemams, bet atdodams komiņjai, lai wehl pahrstrahdā tani šinā, ka weikalus šleht netiktu rakstis preekšā, bet tikai aprobeshots kalpotaju darba ilgums.

Preesteris Ktimows (progr.): projekts naw peenemams, jo pehz pirmā panta wiš pahrejee nebuht nendroščina kalpotajeem atpuhtas laiku. Tikai aij tautiškeem noluhkeem progresišt balšos par pahreščānu us laššanas pa panteem, žeribā, ka isdošees noteikt 12 stundu ilgu darba deenu ar 2 stundu ilgu pahrtraufumu un šwehtdeenās weikalus pawišam neatwehrt.

Pašludinadams pahrtraufumu, preekšfehdetajs luhds domneekus, peerunat šawus beedrus eerastes us sehdi, jo tik mašam škaitam peedalotees, sehdi noturet ir pret šrds apštau.

Kusnezows (soz.): eesneegtais likuma projekts nebuht nendroščina kalpotajeem normalu atpuhtas laiku, bet ir winu interesem pat naidigs. Tadeht sošaldemokratu šraščija luhds projektu atraidit, aishadot, ka tirdsneezibas kalpotaji warēs peeteekofchi atpuhtees tikai eewedot astonu stundu ilgu darba deenu un 42 stundas ilgu nepahrtraufu atpuhtu ik nedelaš. Likuma eatureschāna pahrtraugama no kalpotaju pašchu iswehleteem delegateem. (Kreifee applaudē.)

Dšjubinskis pahrmet štrahdneeku komiņjai, ka ta ne ar ko neefot pahrlabojufe waldibas projektu. Lai pateešam panahstu apstahktu uslabošanos, jākauj komijeem organiseetes šawu intereschu aistahwibas noluhkā. Darba

grupa isstrahdajufe daščadus pahrlabojumus žeribā, ka dome tos peenems.

Mikoffkis ustura kadetu isteiktos prinzipus, atšaudamees us komiju šabeedribu atšinumem; peežu miljonu komiju žeribas nepeewilt, ir domes šrdsapšinas peenahšums.

Rutlers (kad.) kritiše 15. now. utasa truhšumus; tee esot tik leeli, ka laupot katru žeribu, šagaudit no ta kašdu labumu.

Karjakins (oft.) aishadā us tirgonu un komiju atteežibam agrat un tagad un pretojas mehginajumam, usstahdit winu šarpā kašdus normalus noteikumus. Tirdsneeziba warēs usfelt tikai tad, kad tirgotaji un winu kalpotaji šajutis intereschu kopibu un ustizibu šawā šarpā.

Makfudows wehl reis praša preekš mušamedaneem brihwibu, — šwehtdeenu weetā šwinet peektdeenas.

Partšewskis (polis), aishadā us **Wahžijas** peemehru un praša projekta dežentraližaciju. **Kewarot** tatschu preekš wišas miššigās **Kreewijas** usstahdit weenadus noteikumus. Preekš **Polijas** tas buhtu šoti nelabi. Apšlatižis tuwat atšewiškšos pantus, runatajš wehšas, ka waldbiwei japabalašta komiju organisešanas arodneeziškās beedribās; jo tikai ar winu šaweenu lihdsdarbibu warēšot nodroščinat kalpotajeem normalu atpuhtu un pazelt tirdsneezibu. (Kreifee applaudē.)

Kowakenko I.: projektam janodroščina komijeem normala atpuhta, bet newis jaaprobesho pate tirdsneeziba. Tadeht pašchwaldibas eestahdem gan jaatšahj darba deenas šaiššinaschānas teešba, bet newis teešba, regulet weikalu atwehršanas un flehgšanas laiku. Šawešlas gan darba laika šaiššinaschāna preekš mašgadejeem un preekš wišeeem tirdsneezibas kalpotajeem 2 mehnešchus ilgs atwatinajums katru gadu.

Nolasa šteidšigu peeprašjumu no kadetu, darba grupas un sošaldemokratu pušes ministru padomes preekšneekam par **Šchoropanas** prištawa **Nemaldšes** un žitu poližistu nelikumigo rižzibu, peespeeštā kašrtā peedšenot no šemneekem atlihdšibas naudu preekš knaša **Amilachwari** par mešču žirščānu un šemes leetoschānu, pee tam šemneekem atnenti darba lopi, ispostitas ehšas un pašchi tikufchi pehrti, kamehr aishbeguščhi meščos.

Gegetšchori aishahw šteidsamibu, aishahdidams, ka poližijas nelikumigee darbi wehl turpinotees.

Šimofčkins tam pretojas; peeprašjums janodob komiņjai, lai mehnešcha laikā pahrbauda usrašdito faktu pareišibu.

Balšojot ar 84 pret 71 balš atšihst peeprašjumu par šteidsamu un ar redšamu wairakumu peenem ari pašchu peeprašjumu.

Grafs Uwarows wehl šuhšas par rižzibas komiņju, kura atnehmuše winam krehšlu par to, ka tas isstahjees no oktobrištu partijas.

Wakara sehde, plßt 1/29, sehdi wadija Schidlow = fkiß. Turpinaja debates par 24. augustā isdoteem noteikumeem.

Maklats gandrīh stundu ilgā runā aīsrabha, ka komiſſjā wiņſch nebalsojis par peepraſijumu tapehž, ka noteikumu nenormalību wiņſch redsot ne tur, tur peepraſijums aīsrabha. Ja muhsu walſts kahtību atſihtu par neaprobeshotu monarchiju, tad tahds peepraſijums pawifam naw domajams (labee: pareiſi). Weenigā eespehjamiba uſſahtees pret peepraſijumu, neaiſklarot konſtituziju, ir tad, kad atſiht noteikumus par weentahrschu, Augſtats Waras ministreem dotu inſtrukziju. Ja leeta tahda, tad peepraſijums ir leeks, jo newar tatschu uſſahdit jautajumu, waj Kungam un Keisaram ir teeſiba dot ſaweem ministreem aīsrabdijumus. Noteikumu nenormalība bet gan paſtahw eeksch tam, ka tee iſſludinati likumu krahjuma wiſpahrejaj eewehroschanai, un ka waldbiba tos wiſ neuſſlata par inſtrukziju. Geſch tam ir ſtahwoſka nopeetniba. Noteikumu isdoshana ſtahw ſakarā ar pehrnā gadā, wehl agraf nepeeredseto notikumumu, kad no waldbibas iſſtrahdats un eefneegts likuma projekts netika no Keisara Majestates apſtirinats. (Labee troſchno.) Zitās ſemes waldbiba buhtu pratuſe aīſſtahwet ſawu zeenu, bet pee mums ta israhdijs bes ſpehta un tika uſwaretā. Tam ſekoja newajadſigā noteikumu iſſludinashana, ar kureem waldbiba pate ſewi pahmahža un kuri ir pilnigs peeminekliß waldbibas prinzipu truhkumam. (Kreifee applaudē.) Ministru padomes preekſchneeks, runadams par 24. augusta noteikumeem, aīſkehra tikai wiſpahrejo politiku, bet nebuht nepaſſaidroja, kadehſ waldbiba atteizās no ta, ko ta agraf aīſſahweja. Ir tahdi wahrdi, kureß diwreiſ newar iſrunat. Ministru preekſchneeka wahrdeem bija noſihme 3 gadi atpaſat, kad atlaida pirmo domi, tagad teem naw wairs eepaida. Administratiwās iſſuhtishanas, preſes noteikumi un nahwes ſodi peerahda, ka pehž nemeeru apſlahpeſchanas pahwaldbiba top arweenu ſliktaka un adminiſtrazija arween ſpehzigaka. Ibh ſakot, ronās tahda pahwaldiba, no kahdas waldbiba atteizās 17. oktobri. Waldbiba, kura iſauguſe no kramolaß, bes kramolaß ari newar dſihwot (kreifee applaudē). Kad tahdas naw, tad to rada. Tā riſhodamās, waldbiba neredß galwenās breefmas, ka tautas gars teel apſpeests un ſemē zekas nemeera ſajuhta. Kamehr tautas gars netiks ſajilats, nebuhs mums ari ſtipras walſts. Ne-kad Kreewija wairaf newehlas meera, tā tagad. Bet ir tikai wajadſigs, ka Kreewija ſajustu, ka waldbiba wina kalpo. Bet waldbiba to naw ſapratuſe, tai naw zetibu. Kad zentrs gribēs tahdu waldbību pabalſtit, tad ari wiņſch to nepaſpehs, bet tikai pats ſewi apſlahs ar kaunu un iſnihzinās. (Ilgi applauſi pa kreif.)

Golobow ſaka, ka dome naw nuhdeku fabrika, bet likumdoſchanas templis, tur janahſ ar ſwinību. Tahlat runatajs aīsrabha, ka ir no leela ſwara iſſinat oktobriſtu iſtureſchanos pret konſtituziju un pahwaldību. Laſot oktobriſtu programu un wina zentralās komitejas lehmumus, runatajs apgalwo, ka tā ſauktee pahreezinatee konſtituzionalisti eſot parlamentariſma peekriteji un noleedsot pat-

waldību. Runatajs nesaprot, ka oktobriſti, ſtarp kureem kambarkungi un zeremonijmeiſtari, warejuſchi ſwehret Patwaldneekam un tagad atkal ſcho patwaldību noleegt. (Applauſi pa labi.) Bet ja wadoſchā zentra partija, — Golobowß turpina, — ſaſtahw no weetejeem politiſkeem zihnitajeem, tad lai wineem ir tikdaudß duhschas, ka atſahiti paſazit daudſajeem kreewu ſemneeku wehletaju miſjoneem, ka wini noleeds patwaldību un zenschas pehž parlamentariſma. (Applauſi pa labi.) Parahdat juhs ſaſtahdito konſtituziju tai leelajai kreewu tautai, kurai no ſenseneem laikeem ir ſawa konſtituzija, kas ſaſtahw no trim wahrdeem: „Par tizibu, Zaru un tehwiju.“ (Applauſi pa labi.) Salat, waj tauta peekritis juhs konſtituzijai. Bet atzeratees, kungi, ka tauta jums nepeedos to, ko juhs iſdariseet ar winaß konſtituziju. Pareiſtizibu juhs paſemojāt, noſahdot to lihdsās zitām tizibam. Tehwiju juhs tautai atnemat, zenschootees iſplatit koſmopolizmu un atſtunt ſemes ſaimneekus, ſemneekus otrā weetā. Kas atteezas uſ wiſas Kreewijas Patwaldneeku, tad juhs neween gribat aīſſahret wina patwaldību, bet wehlatees wehl peeſpeesti wina ſwehret. Mani un daudßus zitūs domneekus wehletaji pawadot luhdſa aīſſahwet muhsu gadu ſintenu dſihwes pamatus. Muhsu preekſchfehdejais, aīſſahzes kaſafu pehžnahzejs, atbildeja: „Kaſafu ſpehſs nepadodas, wehl ir pulwers ragos!“ Es weenmehr peedereju newis pee oktobriſteem, bet pee wina lihdsahjejeem, bet mehß tur uſduhramees uſ kompromiſmu un iſwairiſchanos. Tagad jabihſtas, ka nerodas ſkaīstuki Andreji, kas par poſu muſſchneežes ſmaidu war pahrdot tehwiju, war palift par nowewejeem deht Eiropas iſſahrtneß. (Labee troſchnaini applaudē.) Kehſinajatees ar wehletajeem, bet nepahreehtinajatees. Atzeratees, ka ir wehſtures un ſabeedribas teſa. Sargatees, ka ſpreedums neiſnahſ pahraf bahrgs, ka oktobriſts nepaleet par lamu wahrdu. (Labee ſariſho Golobowam troiſchnanu, ilgu owaziju.)

Gras Uwarowß: Golobowa wahrdeem buhtu bijuſe kahda wehrtiba, ja tee buhtu iſſajiti trihs gabus agraf. Tagad tee tikai norahda, ka daudju politiſkū apſina ſagroſijusēs. (Troſknis pa labi.) Uwarowß, pagreeſees pret labajeem, turpina: „U wineem tas neſhmejās; wini ir lihdsigi agrateem weenteeſcheem, kas teiza: „Lai kehniſch ir pahwaldneeks, — mehß aīſ wina muguras wareſim paſtrahdat ſawus neglihtos darbinus.“ (Stiprs troſknis pa labi. Saſzeeni: „Wekulis! Negehlis! Noſt! Naw zeenigs!“) Preekſchfehdejais ſwaua un uſaižina labos apmeerinatees, jo gras winaß paſſaidrojis, ka wiņſch tos ne par ko negodigu naw apwainojis. Uwarowß: Waldbibas politiſkū apſina pahgroſijusēs. Waldbiba ari tagad welti puhlas eeguht atbalſtu pee labajeem, bet kad beidsot waldbiba to panahſ, tad tai nahſtees aīſeet. (Applauſi pa kreif.)

Bulats darba grupas wahrda eefneeds pahrejas ſormulu, kura likts preekſchā atſiht ministru padomes preekſchfehdejaja paſſaidrojumuß par pilnigi nepeeteekoscheem.

Debates pabeigtas. Referents atbild wiſeem preſtineekeem un aīsrabha, ka komiſſija atraidijuſe peepraſijumu,

tadeht ka atsinuse, ka 24. augusta noteikumi faskan ar pamata likumeem. Ja israhdischotees, ka tos peemebro nelikumigi, tad wareshot eefneegt peeprafjumum. Wehla laika deht referenta paslaidrojuma beigu datu atleek lihds nahkofchai sehdei.

D b r a s z o w s perfoniga leeta atbild Maklatowam un faka, ka waldibu newarot apwainot par nahwes sodeem, jo titai ar stingreem lihdsjekkeem warot nowehrft atfwabinaschanas kustibas bruneneeku noseedsigo darbu. Pat Italijs, tad waldiba pawehlejuse noschaut us weetas tos, kas ap-laupa Meffnas semes trihze boja gahjuscho lihkus, wisi, neijnemot sozjaldemokratus, apfweikufchi scho pawehli. (Trofknis kreisaja puse. Sauzeeni: „Meli!“ Data kreiso aiseet no sehshu sahles. Labee trofshnodami applaude Dbraszowam.)

Nahkofcha sehde 30. aprili.

Lauksaimneezibas beedribu goda diplomu.

Semtopibas ministrija issuhtijuse wisam lauksaimneezibas beedribam zirkularu, kura aisrahda, ka schis beedribas pee-spreesch sawas istahdes ka augstato godalgu goda diplomus jeb Grand Prix ar walsts ehrgli us diploma. Ta ka walsts ehrgli war leetot titai tahdas beedribas, firmas u. t. t. kura us to ir dota fewischka atkauja un likumos par lauksaimneezibas istahdem naw paredseti nelahdi goda diplomu, bet weenigi selta, sudraba un bronfas medaki un usflawas jeb atsinibas raksti, tad goda diplomus naw brihw issneegt neweenā istahde.

Rujene ar 1. maju eesahzis isnahlt jauns lauksaimneezibas un mahruhneezibas mehnescha schurnals „**Darbs**“, turu isdod Rujenes semtopibas beedriba un turu wada agronomis A. Alberings. Jaunais schurnals ir stipri masaks par „Semtopi“ un pat masaks par „Baltijas Lauksaimneeku“. Wina atrodam stary zitu fetofschus garafus rakstus: „Darbs un siniba“ no P. Dahbola, „Waj un ta janofauina?“ no Zahna Aspera, „Linruhneeziba“ no E. Dfcha; ihfatus: „Nekaweiatees isseht kalija 30% sahli“, „Nefehjat nesortetu sehflu“, „Neifehdinajat jahkeem putrimus“, tad „Sf beedribu dshwes“, tur eewehrota schoreis gan titai Rujenes beedribu dshwe, bet jadoma, ka jaunais schurnals turpmat eewehros ari zitas beedribas. No rakstu wirstraksteem un to fatura jaspreesch, ka Rujene isnahkofchais jaunais schurnals „**Darbs**“ grib jenstees staigat pa Baltijas Lauksaimneezibas beedribas organa „**Semes**“ tekam un buht praktists, sneegt ihfus, praktista fatura rakstus. Ja ta, tad mums jakonstate, ka „**Darbs**“ schai sinā neaisfneeds „**Semes**“, tapat ka plashuma sinā ne turu ne „**Semfopja**“. Ja kas jauns isnahlt, tad tam, jadoma, buhtu jaispilda tahds truhstofschs robs, jabuht tahda sinā pah-rakam par jau pastahwoscho. Par „**Darba**“ pirmo numuru ta fazit newar. Leeluma sinā „**Darbs**“ stahw tahu patat „**Semfopim**“ un rakstu praktistuma sinā toti tahu „**Semei**“. Praktistai pamahzibai nodomatee ar A. A. (laitam pascha redaktora) apshmetee raksti ir pahrat pawirfchi un nepraktiski un, redsams, nahf no nepedfshwojuscha teoretika un ne praktista semfopja puses. Ta bes tahdas iswehles kaisit kalija 30% sahli us ahbolina laukeem, ka to eeteiz „**Darba**“ A. A. tgs, war dauds gadijumos buht tas pats, kas semē nosweesti naudu. Ir Baltija tahdas mahla semes, kuras tik bagatas ar kaliju, ka kainitu waj kalija 30% sahli us winam wari seht, zik gribi, un tas us raschu nebaris nelahda eepaida. Ja nu tahdu semu semtopji pehz A. A. padoma bes ka tahlak kaisis tik kainitu waj kalija 30% sahkus, tad tee naudu nosweedis ka semē. Mahla semes wispahri bagatas ar

kaliju, mahla semes kaliju seht tapehz der titai pehz eepreefschejas ismehginaschanas (us kahdam puhwreetam) waj kalijs jel mas dara kahdu eepaidu resp. waj tas at-makfajas. Weeglatas semes kaliju turpretim gan war seht bes eepreefschejas kalija deriguma ismehginaschanas, jo weeglas semes wispahri nabagas ar kaliju. — Zerefim, ka „**Darbs**“ labofees, ar laiku khus pilnigaks un nebuhš leeks.

No Chdoles. Lastaji wehl atzerefees par swehrifto fleptawibu, kura pagahjuscha gada rudeni tika pastrohdata Chdoles muischas kalpu mahjas Swihnos. Mineta deena, pulkst. 10 wakarā, tur bij aismiguse, sawa gulta noschnaugta, kalpa seewa Marija Mahlin. Sleptawa sawu upuri bij apstrahdajis schaufmigā kahrtā: neween rihfle bij ta fashchnaugta, ka afinis pluhduschas pa muti, bet ari kruhtis bija eelaustas un eefshas maitatas. Zapeefshme wehl, ka nelaike bij atradufes pehdejos gruhnteezibas mehneschos. Notikuma nakti istaba bij atradufes bes nelaimiga Marijas Mahlin weenigi wehl winas wihra mahte Wille Mahlin, kura otra rihā wehstijuse kaimineem, ka winas jaunawa esot nomiruse, un melleja pahtarneeku, ta ka lai pehz pahris deenam waretu nelaike apbedit. Bes tam wihra mahte pati nogahjuse ari polizijai pasinot, ka winas jaunawa miruse peepefcha nahwe. Kad polizija eeradas lihki ap-fstatit, tad israhdijas, ka nelaike naw wis miruse, bet noschnaugta, ka ari zitadi wiss winas kermenis breefsmiga kahrtā sakroptots. Mahju pahrmellejot atrada istabas beh-ninos aif spahres aifbahstu afnaimu palagu un seeweetes krellu, kuras kaimineenes pagina par nelaikes wetas gabaleem: tos sleptawa bij nowahkis pee malas, bet lihkim usgehrbis skaidru krellu, ka ari us gultas usflahjis zitu, skaidru palagu, lai isskatitos, itka nelaimiga buhtu miruse dabiska nahwe. Aifdomas trita us wihra mahiti, fewischki ari wehl jo tadeht, ka wiseem kaimineem bij labi sinams, zik leela mehrā wina ar nelaike wedeklu newarejuse fashfhwot: gahnijuschas un plehsuschas waj ikdeemas. Wihra mahiti, 60 gadus wezo Chdoles pagasta semnezi Willi Mahlin ari apzeetinaja un pret winu tika usfahita is-mellefchana. Ne ismellefchanas teefnefim eepreefscheja is-mellefchanā, ne ari Leepajas apgabala teefas delegazijas preefscha, kura schinis deenas bij eeradufes kuldigā un scho leetu isteefaja, apfuhdseta par wainigu neatfinas. Pehrahdijumi tomehr bij pret winu tik swarigi, ka nelahda leegfchanas neka nelihdsjeja un apfuhdseto noteefaja us 15 gadeem pee spaidu darbeem.

„R. A.“

Janis Rosentals, muhsu eewehrojamatais portretists, atklahjis Jelgawā sawu jaunato glesnu is-fstahdi. Glesnas istahditas kursemes muischneezibas klubā, Rattrinas eelā. Turpmat rakstifim par scho mahfklas istahdi tuwat.

Jaunaja Rigas teatri (Romanowa eelā Nr. 25) treshdeem, 13. majā, wakarā par paseminatam zenam buhs lora benefize, turai israudfita Friedricha Schillera brihwibas drama „**Wilhelms Tell**“, turu tulfojis J. Rainis. Schi buhs pehdeja israhde schini sesona.

Kweeschu sagli. Rigas pirmās gildes tirgotajam Aleksandram Liwfchinam 1909. gadā pastahwigi sagta labiba, wisnairak kweeschi, tos pahrwedot no stazijas us noliktawu. Sagli titai pehz kahda laika nejaufchi peeferiti 12. now. Tee israhdijas par Jaun-Raunas pag. 26 g. w. Rudolfu Plitschu, Ungurmuischas pag. 38 g. w. Zahni Smelinu un Dobeles — 30 g. w. Augustu Koku. Rigas apgabalteefa 29. aprili noteefaja Plitschu — us 2 gadeem 6 mehn. noseedsneeku pahrmahzifchanas nodatas, bet Smelinu un Koku — zeetumā, pirmo us 6 un pehdejo us 5 mehn.

„S. D. L.“

62 gadus wežs diwu ſecwu wihrs. 29. aprill
 Rigas apgabalteeſa Balka iſteefaja leetu pret 62 g. wezo
 Paſlmanes pagasta Davidu Sebri par to, ka, buhdams
 prezejees, wiſch 13. nowembri 1905. g. Paſlmanes pareiſ-
 tizigo baſniza lizees otreiſ ſalaulatees ar 38 g. wezo
 Alwini Silin. Weziſ ſtahtija, ka wiſch 1876. g. gan
 eſot apprezejees ar kaſdu Karlini Kirul, ar kuru winam
 bijuſchi 9 behrni, bet ta jau kopsch 13 gadeem winu at-
 ſtahtuſe un aiſgahjuſe zitur dſihwot. Wiſch ari eesneedſis
 konſſtorijai luhgumu deht laulibas ſchkirſchanaſ un do-
 majis, ka taſ jau notizis. Teeſa apſuhdſeto attaiſnoja.

„J. D. L.“

Neſchehliga miſlakā. „L.“ rakſta: Raſhdā mahjā
 Awotu eelā jau ilgaku laiku kopā fatizigi un miſki dſih-
 woja wezmabte Eda B., 38 gadus weza, un 28 gadus
 wezais monteers Karlis S. Pehdeja laika tomehr B. bija
 palikuſe uſ ſawu miſkato greiſſrdiga un ſchahdā gara
 ſtahtuſki wina paſtrahdajuſe pee S. wiſai neſchehligu
 nedarbu: nakti gutot wina to kaſtrejuſe. Satropkoto
 jaunekli aiſgahdaja uſ ſlimnizu, bet pret B. uſſahſta iſ-
 meſleſchana.

Leeta par wezenes nogalināſchannu. 29. ſept.
 uſ juhraſ kraſta Pernawā, uſgahja nogalinatu 55 g. w.
 tirguſ ſecwu Annu Tarlap. ſchi Tarlap wiſpahr weduſe
 netiklu dſihwi un ari tai deenā ſchuhpojuſe kopā ar brah-
 ſeem Dineem pa wairakeem Pernawas kabateem. Wakarā
 Jekabſ Dina wezeni aiſwiliſinajis uſ juhemalu, kur tad
 krumoſ pahrgreſſis winai ar naſi riſkli un nolaupijis tai
 ap 20 rbl. Rigas apgabalteeſa 28. aprill Pernawā winu
 noteefaja uſ 15 gadeem pee ſpaidu darbeem, atnemot wiſas
 teeſibas.

„J. D. L.“

No Zahniſchkeem. Pee kaſda ſchejeenes pah-
 tikuſcha eedſihwotaja neſen atpakat eebrukuiſchi nakti diwi
 ar balteem ſegeem aptinuiſchees laupitaji un noprakſjuſchi
 tam, lai atbodoſt naudu, ja negribot mirt, jo wini eſot —
 wina nahweſ. Bagatneekſ, likdamees buht gataiſ uſ
 peepraſtjuma iſpilduſchannu, ſahjis pa kaſteem loſchnat un
 meklet naudu, bet pee tam wiſā kluiſbā panehmis rewol-
 weri un — abas „nahweſ“ noſchahwiſ.

„D. W.“

Peterburgā, 7. majā. Kā „Netſch“ ſino, tad wair-
 naw to baiditees, ka likuma projekts par ſemſtwu eewe-
 ſchannu reetumu gubernāſ tiſk atraidiſ, pahrejoſ uſ zauri
 luhſoſchannu pa punkteem. Oktobriſti nolehmuiſchi ſinamā
 mehrā peekahptees waldbai un nazionaliſteem. Bet ne
 waldbi, ne nazionaliſtuſ ſchi peekahpſchanaſ neapmeerinot.
 Tadeht jautajums buhſ jaiſſchkir walſis padomei. Labees
 eſot nolehmuiſchi balſot par pahreju uſ likuma projekta zauri
 luhſoſchannu pa punkteem; tā ka likuma projekta liſtenis
 atkarajas no winu balſim, tad wini negrib, ka winuſ
 waretu apwainot par to, ka wini pahriſteiguſchees un iſ-
 gahjuſchi zauri reetumu gubernu ſemſtwas. Bet ja okto-
 briſti tiſk tahtu nepeekahpſeeſ, ka likuma projekts naw
 peenemams, tad wini balſoſ pret wiſu projektu un taſ
 tiſk atraidiſ. Debatēs pee likuma projekta peeteiſuſchees
 pawiſam 59. No Baltijas deputateem peeteiſeeſ tiſkai
 Dr. P r e e d k a l n s, kaut gan ſchim jautajumam tuwſ
 ſafarſ ar nahſoſcho ſemſtwu eeweſchannu Baltijā.

Warschawā, 6. majā. Apzeetinats graſs Bogdans
 Konikers, kuru apwaino, ka nolawis ſkolenu Riſchanowſki,
 lai patſ paliktu par kaſda leeliſta mantojuma weenigo
 likumigo mantineeku. Sagaidami intereſanti atklahjumi iſ
 weetejās ariſtokratijas dſihweſ.

**3 proz. muſſchneeku agrarbankas premiju
 bileſchu iſtoſeſchana** 500 rbl. winneſti trita uſ
 ſchahdām ſerijam un numureem:

Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.	Ser. Nr.
30	03	3012	34	6175	12
31	22	3035	43	6294	48
57	16	3047	47	6406	50
96	06	3198	36	6422	34
111	26	3201	32	6474	12
171	28	3215	04	6664	39
176	27	3272	30	6695	17
237	24	3325	47	6695	31
280	28	3332	29	6790	05
323	44	3338	05	6837	30
349	43	3501	29	6857	10
416	25	3707	21	6867	40
494	32	3747	15	6934	08
566	01	3786	24	6940	33
606	18	3790	14	7069	27
629	44	3846	31	7072	33
657	14	3850	29	7172	02
676	45	4067	47	7180	49
689	20	4126	24	7250	19
887	40	4205	31	7275	11
966	42	4250	03	7419	35
1095	47	4265	37	7435	09
1118	11	4307	08	7458	19
1119	11	4310	02	7531	39
1130	46	4338	13	7617	30
1236	49	4478	18	7877	43
1284	40	4596	21	7905	12
1290	01	4788	32	7958	01
1301	06	4842	02	8007	19
1306	03	4936	29	8007	29
1345	02	4994	12	8246	20
1364	20	4994	35	8286	46
1477	40	5077	41	8443	18
1571	23	5091	38	8553	40
1588	01	5127	15	8616	44
1765	27	5144	08	8749	44
1916	05	5145	26	8769	40
1944	15	5189	04	8800	15
2027	46	5267	28	8800	32
2076	31	5367	27	8802	16
2082	03	5405	24	8937	28
2141	13	5515	43	8975	16
2409	11	5551	17	9042	30
2410	09	5664	14	9072	33
2426	17	5712	48	9164	03
2548	32	5718	45	9211	42
2790	44	5781	01	9235	38
2834	47	5885	13	9296	20
2859	25	5941	17	9436	04
2908	31	5975	40	9487	33
2920	41	6051	21	9525	32
2967	13	6066	44	9613	10

Kopā 300 winneſti 600,000 rbl. wehrtibā.

Amortijetas tiſka ſchahdas ſerijas:

17	1160	2474	3342	4341	4995	5664
24	1246	2553	3462	4343	5045	5669
227	1449	2614	3594	4352	5063	5694
237	1484	2837	3732	4379	5104	5701
279	1918	2857	3808	4400	5107	5858
397	1929	2884	3865	4493	5145	5899
466	1986	2960	3964	4616	5180	5910
506	2121	3017	3999	4664	5235	5934
760	2186	3018	4039	4707	5241	5982
978	2414	3022	4280	4778	5614	6074
982	2470	3166	4281	4804	5620	6099
1104	2473	3179	4284	4927	5661	6213

6285	7831	8732	10602	12507	13435	14475
6481	7845	8793	10614	12523	13470	14515
6598	7853	9007	10880	12594	13478	14579
6644	7867	9142	10911	12621	13501	14726
6684	7899	9202	11022	12714	13507	14903
6745	7921	9355	11285	12721	13508	14943
6893	7943	9408	11400	12761	13529	15065
6940	7945	9737	11554	12916	13547	15076
7144	7984	9764	11567	13017	13616	15177
7152	7987	9801	11595	13060	13647	15253
7248	8068	9814	11762	13080	13740	15376
7223	8141	10041	11880	13206	13750	15630
7401	8255	10123	12004	13229	13870	15759
7429	8390	10248	12069	13339	13982	15769
7569	8478	10362	12107	13374	14311	15805
7715	8520	10410	12189	13380	14329	15806
7744	8534	10467	12428	13402	14395	15808
7771	8554	10600	12469	13424	14450	15810

Kopā 210 ferijas (10,500 Nr.) 1,417,500 r. wehrtibā.

Ahrsemes.

Haleja kometas „breesmas“ pagahjuschas. Pastardeena, turu daudsi ar bailem gaidija, nav peenahkufe. Ja Haleja kometas aste teescham ir bijuse til gara, tā to apgalwoja Austrijas un Itālijas astronomi, tad seme isgabja zaur winu 6. majā plkst. 4—6 no rihā, bes ka mehs to manijām, bes ka nowehrojām kaut kahdas fewischas parahdibas Pehz angu astronomu domam, tupretim, aste winai schoreij nemas nebija til gara, lai sneegtos lihds semei, tā ka mums buhtu zaur winu jaet. Bet gaidita schi semes zaur-eeschana tika wisur ar jo leelu sinkahribu, ustrautumu, ja pat ar bailem no pastara deenas. Sewischti leelas bailes ir bijuschas semēs, kurās wehl walda mahntiziba. Tā no Madrides sino, ka wifas Spanijas eedshwotaji fagaidijuschu kometu ar leelām schaufmam. Naktis laudis negulejuschi, bet tā fahdschās, tā ari pilsehtās pulzejuschees us eelam, lai fagaiditu pafaules galu ar Antikrista atnahschanu. Wasnijās noturetas deewalkposchanas bes pahtraukuma un laudis luhguschu, gamejuschi, suhdsejuschi grehtus un baudi- juschi sw. watarinu. Wis bailem no pafaules bojā eeschanas stipri pawairojees paschfleptawibu flaits, bet fewischti tumshchee kalnu eedshwotaji fagaidijuschu kometu ar ahr- prahtigām bailem. No Teheranas sinoja, ka no Haleja kometas eedshwotaji fagaidot breesmas. Wif basari tituschu flehgti, eedshwotaji bareem aishraufuschu no Teheranas un dewuschees us Schach-Abdul-Asima moscheju, lai tur pee swehto kapeem isluhgotos dwehsetu glahbinu few un fawejeem. Scho ustrautumu un bailes wehl pawairojis negais, kuresch eefahzis plositees. Ari Austrija un Itālija walbijis us- traukums fewischki starp lauku eedshwotajeem. No gittigām gajem baididamees daudsi eegahdajuschees fahbelli. Bijuschu ari wairaki paschnahwibas gadijumi aish bailem, bet daudsi semneeki, baididamees no pastara deenas, ipahrdewuschu wisu fawu mantu un nodewuschees schuhpihai. No Ber- lines sino 18. (5.) majā: „Schodeen wisa Wahzija no- darbojas ar Haleja kometas fagaidischanu. Lai kometu waretu labak nowehrot, tad daudsi astronomi pazetas ar gaisa fugeem gaisā. Sinatnu wihru atfaufmes, lai gan ir apmeerinajoschas, tomeht nesaeetas weena ar otru un berlineeschu gatawojas pawadit besmeega nakti. Pee ween- tahrscheem kautineem eewehrojams ustraukums.“ Parise, 18. (5.) majā. Laikrausti pahrpilditi ar sinojumeem par kometu un sobojas, ka nahkoschos numurus isdoschot pehz pafaules bojā eeschanas. Wairatās Franzijas un Wahzijas pilsehtās polizija dewuse atkauju fagaidit pafaules bojā eeschanu ar daschadu ispreezu sarishkoschonu, tur tad ari dseh-

ruschi un dsehdajuschu gaididami, kad nahks pehdejais brihdis, bet, protams, nefa zita naw fagaidijuschu, ka nejaukas pagiras. Par semes iseeschonu zaur Haleja kometas asti pasch- stamais Peterburgas astronomijas profesors Glasenaps raksta: „Kometā ir aishgahjuse garam, bet nefas tauns ar semi naw notizis, gaisš naw tizis apwehtits ar nah- wigām gajem, zilweze naw gahjuse bojā, pat zeetuse ne. Is wifseem nesaitameem praweetojumeem neweens pats naw peepildijees. Pat us laitu kometā naw atstahjuse ne- kahda eespaida. Daschi bija paregojuschi karstumu, bet pirms gaidamās isshirofchās deenas temperatura pat eewehrojami krita. Weidsot daschi bija paregojuschi krih- toschu swaigschnu leetu, bet ari schis praweetojums ne- peepildijās. Bet tas wehl naw wifs, naw wehl wisa wilschanas; astronomi, kurei wiswairat gaidija us kometu, ari tee netik ween nowehroja nekahdu parahdibu ne debesu telpā, ne semes atmosferā, bet — pat neredseja kometu.“ Un nu, tur pafaule wehl naw gahjuse bojā, wifs, ka fenat, eet parasto, dabisko gaitu. Zilweks pa wezam eenihst zilweku, spehzigakais kalpina wahjato, leelas tautas ap- speesch masafās. Spehtu, waru pa wezam nostahda augstak par teesu un taifnibu. Gan schur tur pazetas balšis par labu taifnibai, par labu apspeestajeem, bet tās ir balšis tukšnesi, par kurām spehzigajee tikai pamihn ka par idealu newgu eedomam. Wif lolas tikai waras preefchā. „R. Sl.“ sino, ka italeeschu deputatu palatas preefshchdetajis fanehmis schahdu rakstu preefch pefshutischanas walšis domes preefshchdetajam: „Apfahchā parastijuschees Ita- lijas parlamenta lozekli issafa firsnigu wehleschanos, lai walšis dome ustructure Somija wehsturisko fahrtibu. Scho wehleschanos issafam godateem walšis domes lozekteem, gribedami isteitt solidaritati un simpatijas nazionalam prinzipam.“ Seto 45 parastti, to starpā Barzalaja, Enriko Ferri, Morgara u. t. t. Bet waj Itālijas tautas weet- neeku nama balši buhs zitads panahkums tā angu un zitu tautas weetneeku namu protesteem, par to dibinati jahchaubas. — Politisko debeschu apwahrtšnis tuwajos austrumos pahrat fatumšis, apmahzees draudofcheem mah- koneem. Dumpis **Albanija** turpinas. No Salonikas sino, ka us Drenizas kalneem, tur jau daschi tuhftoschi albanu sapulzejuschees, steidsotees tahlati 15,000 albani, kurei labi apbrunoti un apgahdati ar muniziju. Sagai- damas nopeetnas laužas. Turku waldbas kara spehš fadalits diwās datās. Weena data, 23 bataljonu stahw Feriso- witschā un otrā pret Mitrowiju. Trapesundas un Erse- rumas apgabalos eefaukti referwisti. Ischernolowas pah- raju albani galigi atstahjuschi un to apfargā 6 bataljoni turku infanterijas. Turku wadoni wehlas islihgschonu ar albaneem. — **Kretas** tautas weetneeku namā Weniselošs 17. (4.) majā lizis preefchā deputatu namam fawas mi- nistrijas programu, kurā starp zitu prafa no leelwalstim Kretas faweenoschanas atshschanu ar Greekiju. Tai paschā deenā ari Kretas waldbā swehrejusche ustizibu Greekijas karalim. Turzija tadeht leels ustraukums. Turku flote jau aishutitta us Karpatas salu, Kretas tuwumā, un gaidot us tahlatu pawehli. Tauta prasot stingru usstahschanos pret Greekiju un kara spehka suhtischanu us robeeschu. Saunturki zenshotees apmeerinat ustrautumu ar apsol- jumeem, ka waldbā darischot wisu, kas spehjamš, jo Kretas jautajumu Turzija usstatot par fawas dshwibas jautajumu.

No Sofijas sino, ka makedoneeschu mahzotees wiršū **Bulgarijas** waldbas wihreem toš usajzinadami, isleetot tagadejos Turzijas apstahklus un fahht ar **Turziju** karu. Bulgarijas waldbas wihri makedoneeschu wehleschanos ari gribejuschi eewehrot un jau karalim Ferdinandam lituschu preefchā isleetot tagadejo Turzijas wahjo stahwolli preefch

Bulgarijas varas nodibināšanas **Makedonijā**, bet karalis Ferdinands isteizees wehl preefš meera. — „Bosische Zeitung“ raksta, ka drihsumā sagaidāms kreewu-japanu lihgums par Korejas attaribu no Japanas. Kreewija peelaids, ka Japana šawos tirdsneežibas lihgumos eewed teikumu: „Derigs preefš Japanas un winas prowinzes Korejas.“

Parisē, 19. (6.) majā. Wakar šhe nomira 89. mušča gadā Pauline Wiardo-Garfa, nelaiķa flawenā kreewu rakstneeka Turgenewa ilggadejā draudsene un mihtakā. Pats Turgenews nomira, kā finams, 27 gadus atpatak.

Raščtatē, 21. (8.) majā. Lihdššchinejs Trans-walas kolonijas ministru preefšneeks Luijs Bota dabuja no jaunā generalgubernatora lorda Herberta Gladstona uz-aižinajumu, fastahdit Deemwid-Afrikas Sabeedroto Walsiju pirmo miuistru kabinetu.

Mujorkā, 21. (8.) majā. Dgtu raktuwēs Mlinojas walsti streiko 75,000 ogkratschi.

— **Ko sta = Ri k ā**, kā ari daščās zitās Amerikas šalās, bijuse stipra semes trihze, šaweenota ar leeleem juhras uz-pluhdumeem. **D a u d š z i l w e k u d š i h w i b a s g a h = j u š c a s b o j ā**. Materialees saudejumi leeli.

Berlinē, 21. (8.) majā. Pruffijas lungu nams ar 127 pret 82 balsim peenehma otrā laščjumā jauno wehlesčanas likumu.

Winē, 21. (8.) majā. No Pola pilšehtas šino, ka tureenes obserwatorijas aparati rahdijuschi leelu šatrijinajumu pee wišeem elementeem pa to laiku, kamehr seme gabjuse zaur kometas asti.

Kopenhagenā, 21. (8.) majā. Danu tautas weeteeku wehlesčanās no wišeem 114 wehlesčanas eezirkneem isnahkums finams par 101 eezirkni; eewehleti 57 šaweenotee kreisee, 20 radikali, 13 šozjalisti un 11 konserwatiwee.

Parisē, 21. (8.) majā. Megaišs ar krufu eewehrojami apstahdeja sehjumus Hasbrukas aptahrtnē. Hasbrukā no šibens nodega wairataš semneeku māhjas. Lansā, Memiremonā un Laonā nodega no šibens pasta eestahšču ehkas.

Winē, 22. (9.) majā. Rakti uš festdeemu leeliski leetus gabšeeni šazehla pluhdus Rabas upē. Slowatu štrahdneekem, brauzot laiwā pahrupi, laiwa apgahšās un 17 štrahdneeki noslihta.

Londonā, 21. (8.) majā. Runā, ka lordu Kitcheneru eezelščot par Indijas wizekehnienu.

Dealā (Anglijā), 22. (9.) majā. Frantschu gaisa lidotajs Leseps pahrlidvoja pahruhras šchaurumu starp Franziju un Angliju, nolaišdamees šhe (Dealā) semē. Tomehr tuhlin attal pazehlās gaisā, lai no šchejeenes lidotu uš Duwru un no tureenes atpatak uš Franziju.

Madridē, 22. (9.) majā. Spantijas kehnieneei Wiktorijai festdeen peedšima zeturtais behrns — ne-dšihwspuifens.

Serajewā, 20. (7.) majā. Šhe šanemta šina, ka Bosniju apmekleščot pehš keisara Franza Jofesa ari keisars Wilhelms.

Mušu bildes.

Gabriela Maška glesna „**Mahšklas kritiki**“ ir šchi flawenā glesnotaja eewehrojamatā glesna. Winas originals atrodas Minchenes jaunajā pinakotekā un fotografiskas reproduktijas no šchi flawenā darba atrodam wišās kulturās semju leelpilšehtās, kā Parisē, Romā, Winē un zitās. Pat neweenā mahšklas bilšču pahrdotawā netruhšt šcho šawado „mahšklas kritiku“. Gabriels Mašks gan pa laikam glesnojis

titai šlaiskas feeweetes, bet reiš, augstakas eedwefmes apgarots, tas gribejis ari parahdit tahdeem kritikeem, kwi mahšklas kapratschi, winu ihštās fejas un, re, taišni „Mahšklas kritikos“ winsch darinajis šawu nemiršigato glesnu. Glesnā redsam leelu pulku pehrtiku, no kureem ziti šatupuschi uš kahdas apgahštas dehtu lastes, ar kuru mahšklas bilde uš istahdi nosuhstita, ziti attal šlaiskas tai aplahrt. No mahšklas bildes redsama titai weena mala no rahmja un ne pate bilde, kuru „kritiki“ — pehrtiki nemas apspreešt. — Raksturiska parahdiba ir anghu bailes, ka wahzi neeebruht winu semē un nepadara galu winu pašaules walstibai. Lai to aiskawetu, tad Temses grihwa tā ažejetinata, ka lai newaretu notift nefahds pahrsieigums, kā to šawā laikā pee Port-Arturas isdarija japoni. Sihmejumā redsams Temses grihwas aišsprostojums.

Grahmatu galds.

Redakzijai peesuhstitas šahšdas jaunās grahmatas:

Rigas Latweešču Beedribas Derigu Grahmatu nodatas isdewumi:

Galwenee wirseeni etikā. No W. Olawa (Pluttes.) Mašā 60 kap.

Jans Peteris, Kreewijas atšaunotajs. No prof. J. Iwanowa. Tulkojis Ewalds. Ar daudš sihmejumeem. Mašā 30 kap.

Greeku un romeešču waronu teikas. I. Behž Š. W. Stola. Ar 16 sihmejumeem. Mašā 30 kap. (Šaunibas raksti.)

Karlis un Annina. E. Awerdiečs šahštinsch. Ar 4 sihmejumeem. Mašā 8 kap. (Behrneem.)

Latweešču štenografija. Paščmahžibai un štolai metodiski ištahdats kuršs. Originalšitema no J. Roses. Dros, pilnigi pahštrahdats isdewums. Generalkomisijsā pee D. Seltina, Rigā, Terbatas eelā Nr. 20. Mašā 60 kap.

Walejas wehštules.

Sudraba Edščum — Š. Zuhšu wehlesčanos eewehrojām. Šonorarū šanehma Zuhšu L Dr.

W. A. — K. Newaram Žums lihdset. Ar weentahrschu išlaboščanu ween nepeeteek. Zuhšu dšejolos naw dšejās. Un tās mehs Žums, ja Maja ta naw darjuse, ari newaram dot.

Redaktors: Dr. philos. P. Šalits.

Špawščneeks un isdewejs: Dr. phil. Arnolds Plates.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peebahwā

eekšššemes un ahršemes wihnus,

kā ari konjaku „**Royal**“,

štirru wihnogu wihnu 50 k.

šekoschās filialēs:

Suworowa u. Širnowu eelu štuhri,

Ielgawas šchofejā Nr. 12,

Ahgenskálnā, Mlescha eelā Nr. 4a,

Petschal lunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Wež-Nigas štuhri.